

UNDERDÅNIGT BETÄNKANDE

OCH

FÖRSLAG

TILL

BLINDUNDERVISNINGENS ORDNANDE

AFGIFVET AF

DERTILL I NÅDER UTSEDDE KOMITERADE

DEN 17 DECEMBER 1880.

STOCKHOLM, 1881.
KONGL. BOKTRYCKERIET.
P. A. NORSTEDT & SÖNER.

STORMÄKTIGSTE ALLERNÄDIGSTE KONUNG!

Sedan Eders Kongl. Maj:t genom nådigt bref af den 28 September 1877 behagat uppdraga åt Komitén för döfstummeundervisningens ordnande att afgifva utlå-tande angående den andel, staten ansåges böra öfvertaga af vården om de i landet be-

fintliga blinda och den lärarepersonal, som borde af staten för sådant ändamål underhållas, äfvensom angående ett af Direktionen för Allmänna Institutet för Döfstumma och Blinda å Manilla väckt förslag om uppförande af en särskild byggnad för inrymmande af en undervisningsanstalt för blinda, men Komitén, vid afgifvande den 15 Augusti 1878 af underdånigt betänkande och förslag till döfstummeundervisningens ordnande, i underdånighet anmält att, enär de uppgifter angående antalet blinda i riket och åtskilliga dessa rörande förhållanden, hvilka Komitén ansett nödigt att från rikets presterskap begära, först under sommaren samma år hunnit fullständigt ingå, Komitén då icke såge sig i tillfälle att afgifva det yttrande, Eders Kongl. Maj:t infortrat i fråga om de blindas undervisning, så och efter det undertecknade Carlson, Kerfstedt och Sjöberg emellertid blifvit till ledamöter i Komitén förordnade i stället för Direktorn O. Kyhlberg, Rektorn G. Lindström och ledamoten i Riksdagens Andra Kammar, Hemmansegaren Ola Andersson i Burlöf, hvilka på derom gjord anhållan undfått nådigt tillstånd att utträda ur densamma, får Komitén, som denna dag afgifver underdånigt betänkande i fråga om det väckta förslaget till uppförande af byggnad för inrymmande af en undervisningsanstalt för blinda, härmed jemte anmälan, att Komiténs ledamot, Herr Statsrådet m. m. F. Hederstjerna deltagit i dess arbeten allenast till den tid, då han af Eders Kongl. Maj:t kallades att bekläda sitt innehafvande embete såsom Statsråd och Chef för Kongl. Civil-Departementet, i fråga om undervisningen för blinda underdånigst afgifva betänkande och förslag.

Komitén, som för besvarandet af de frågor, Eders Kongl. Maj:t täckts hänskjuta till dess förberedande behandling, funnit det oundgängligt att ingå i en undersökning af blindundervisningens ställning i sin helhet, har trott sig, innan den öfvergår till denna undersökning, böra såsom en inledning till densamma meddela en kortfattad öfversigt af blindundervisningens uppkomst och utveckling samt dess nu varande ståndpunkt i andra länder och derefter tillse, hvad inom vårt eget land hittills blifvit gjordt för att främja denna gren af den allmänna undervisningen.

Om man bortser från China, der undervisningsanstalter för blinda funnits sedan årtusenden tillbaka, är blindundervisningens historia kort.

Hos forntidens folk söker man förgäfvets efter några åtgärder till lindring i de blindas sorgliga öde; — en omständighet, hvilken så mycket mindre kan väcka förundran, som dessa folk i allmänhet icke ansågo svaga eller i något afseende missbildade barn värda att bibehållas vid lif. Med kristendomens utbredande började ett annat uppfattningssätt slå rot i folkmedvetandet. De blinda, hvilka, likasom andra af naturen missgynnade, förut varit ansedda med förakt, började nu blifva föremål för medlidande och kristlig barmhertighet. Ännu dröjde det dock många århundraden, innan den gamla fördomen, att synförmågans förlust i allmänhet utgjorde ett oöfverstigligt hinder för andlig och kroppslig utbildning, begynte vika. Visserligen fram-

trädde då och då blinda, hvilkas lysande begåfning möjliggjorde en högre andlig utveckling. De gamla fördomarne mäktade de dock icke besegra, utan betraktades blott såsom enstaka, nästan underbara företeelser.

I allmänhet var vården om de blinda hänvisad till den enskilda kärleksverksamheten. Från det allmännas sida gjordes för dem under hela medeltiden så godt som intet. De enda offentliga anstalter, man kan nämna såsom till deras förmån inrättade, var den asyl för blinda, Hertig Welf den sjetta af Bayern -- sjelf blind under senare åren af sin lefnad -- år 1178 i Memmingen grundlade, samt det hospital, som under namn af »l'hospice des Quinze-Vingts» år 1260 upprättades i Paris af Konung Ludvig den nionde till förmån för soldater, som under hans korståg förlorat ögonens bruk. Dessa anstalter voro dock blott försörjningsinrättningar; ännu tänkte man sig icke möjligheten att med någon framgång bibringa de blinda en för dem lämpad undervisning.

Det är egentligen först med fransmannen Valentin Haüys uppträdande, som blindundervisningens historia kan sägas taga sin början.

Bekantskapen med några konstnärligt och vetenskapligt bildade blinda samt bevitnandet af en upprörande tilldragelse å Paris gator bragte denne menniskoälskande man på den tanken, att de blinda dock möjligen kunde vara mottagliga för uppfostran och bildning. Frågan, huruvida icke känseln tilläfventyrs skulle kunna ersätta synförmågan, framträdde lifligt för hans själ. Med det jakande svaret på denna fråga var ock utgångspunkten för en särskild blindundervisning funnen, och år 1784 inrättade Haüy i Paris den första undervisningsanstalten för blinda. Något senare, år 1804, började Johann Klein, då ännu fullkomligt obekant med Haüys företag, att i Wien undervisa blinda och grundlade 1808 en blindskola i denna hufvudstad.

Från dessa båda orter utbredde sig blindundervisningen snart i allt vidsträcktare kretsar, så att hela antalet institut för blinda för närvarande i Europa uppgår till omkring 100. Äfven inom andra verldsdelar har nödvändigheten af en särskild omvårdnad om de blindas utbildning småningom blifvit allt mera insedd och erkänd, så att för närvarande knappast något land, med anspråk på att räknas bland de civiliserade, torde finnas, som ej har att uppvisa särskilda för blindundervisningen afsedda anstalter. Ingenstädes har dock det allmänna gjort mera för de blinda än i de Nordamerikanska Fristaterna, der blindundervisningen, likasom i Danmark och Sachsen, nått en synnerligen stor fullkomning. Men huru glädjande den utveckling än är, som blindundervisningen redan uppnått, så kan man dock icke neka, att mycket ännu återstår att göra, innan de blindas berättigade kraf på uppfostran och undervisning kan sägas hafva blifvit fullständigt tillgodosedt.

Senaste tidens statistiska undersökningar hafva nämligen ådagalagt, att de blindas antal utgör en vida större procent af befolkningen, än man varit böjd att antaga, ehuru visserligen förhållandet starkt vxelar inom olika länder. Nedanstående siffror utvisa såväl det absoluta antalet blinda i en del länder, som ock de blindas förhållande till folkmängden i dess helhet.

År 1877	funnos i Sverige	3,390	blinda eller 1 blind på 1,294 inv.
» 1875	» » Norge	2,468	» » 1 » » 737 »
» 1870	» » Danmark	1,249	» » 1 » » 1,429 »
» 1873	» » Finland	3,891	» » 1 » » 445 »
» 1871	» » Preussen	22,394	» » 1 » » 1,071 »
» 1869	» » Österrike-Ungarn	29,852	» » 1 » » 1,139 »
» 1866	» » Frankrike	30,000	» » 1 » » 1,191 »
» 1858	» » Belgien	2,743	» » 1 » » 1,685 »
» 1871	» » Storbritannien och Irland	31,159	» » 1 » » 1,015 »
» 1860	» » Förenta Staterna	12,631	» » 1 » » 2,499 »

De första blindanstalterna hade förnämligast den enskilda välgörenheten att tacka för sin uppkomst. Det dröjde emellertid icke länge, innan man började komma till insigt om nödvändigheten och billigheten af, att staten eller kommunen tog om hand jemväl denna del af folkundervisningen. Af för närvarande befintliga blindundervisningsanstalter äro de flesta grundade och underhållna på det allmännas bekostnad och hafva antingen öfvergått till att vara verkliga statsinstitutioner, eller ock åtnjuta de statsbidrag till större eller mindre belopp. Ett undantag härifrån bildar endast Storbritannien, der, i likhet med undervisningsanstalterna i så många andra grenar, äfven blindanstalterna ännu för sin tillvaro helt och hållet bero af den enskilda offervilligheten, hvilken ock i sanning kan kallas storartad. Rika bidrag inflyta allt jemt, och för endast en kort tid sedan har för i fråga varande ändamål af enskild person donerats den betydliga summan af 300,000 pund sterling. Dock är äfven i detta land en början gjord till åtgärder för detta ändamål från statens sida, emedan sådant ansetts nödvändigt, om blindundervisningens mål, att meddela alla i uppfostringsåldern varande blinda teoretisk och praktisk utbildning, skall kunna i mera fullständig omfattning uppnås.

Då man ungefär samtidigt begynte egna sin uppmärksamhet åt de blindas och de döfstummas undervisning, inträffade till en början ej sällan, att båda dessa slag af undervisning meddelades inom en och samma anstalt. Det dröjde dock ej länge, förr än de olägenheter och svårigheter af alla slag, som en förening af så skilda undervisningsgrenar och lärjungar med så olika lyten och fallenheter nödvändigtvis medförde, blefvo så märkbara, att man såg sig nödsakad att skilja dem från hvarandra. De hade ock mera genom yttre tillfällighet än på grund af någon närmare inre frändskap blifvit förbundna, och för närvarande torde de anstalter vara få, der blinda undervisas gemensamt med döfstumma.

Då blindinstitutet till en början voro af enskilda personer inrättade och ledda anstalter, med hvilka staten icke tog någon befattning, blef deraf en naturlig följd, att de särskilda institutens verksamhet icke ordnades efter någon bestämd, allmängiltig plan, utan allt efter de olika stiftarnes uppfattning erhöllo en olika prägel. Derom hafva väl alla varit ense, att de blinda borde uppfostras till religiösa och sedliga med-

borgare, samt att ett större eller mindre mått af allmän skolbildning borde dem meddelas. Om betydelsen af de blindas praktiska utbildning hafva deremot tankarne varit mera delade. Under det att på vissa håll undervisningen i handarbete uppfattats blott såsom ett medel att bereda de blinda lämplig sysselsättning och förströelse, har man på andra betraktat möjligheten af sjelfförsörjning såsom den praktiska undervisningens egentliga syfte. I Frankrike och Tyskland har största vigten i allmänhet lagts på den intellektuella utbildningen, i England och Förenta Staterna har deremot den praktiska gemenskapen trädt mera i förgrunden. Mångenstädes har man dock sökt gå en medelväg, i det man egnat lika omsorg åt den teoretiska och praktiska utvecklingen, ett förfaringsätt, som synes allt mer och mer vinna erkännande såsom det riktiga.

I fråga om den ålder, vid hvilken intagning i blindinstitut bör ega rum, äro åsigtterna äfven mycket delade. Under det att vid en del anstalter inträde medgifvas utan några vilkor i afseende på åldern, har man vid andra — och dessa torde utgöra det vida öfvervägande flertalet, — ansett intagning efter det 20:de lefnadsåret icke böra medgifvas. Småningom synes man dock hafva börjat enas om att anse det tionde året vara den lämpligaste åldern för intagning i blindinstitut.

Jemväl i afseende på tiden för lärjungars vistelse vid blindanstalterna råda ganska skiljaktiga meningar, vexlande mellan 6 och 12 år. Så vidt man får döma af den hittills vunna erfarenheten och framstående blindlärares uttalanden, synes dock det tidsmått, som lärjungar med vanlig begåfning behöfva använda för att tillägna sig en någorlunda fullständig blindundervisning, om man afser så väl sjelfva blindinstitutet som en förberedande läroanstalt, kunna bestämmas till omkring 10 år.

Att kostnaden för hvarje vid blindinstitut intagen lärjunge vexlar i mån af de olika lefnadskostnaderna å olika orter och institutens mer eller mindre fullständiga organisation, behöfver knappt anmärkas. Så uppgick, för att här anföra allenast några få exempel, år 1879 kostnaden för hvarje vid blindinstitut intagen lärjunge i Kristiania till 552 kronor, men i Köpenhamn till 1,003 kronor. Enligt uppgifter från institutet i Dresden för år 1875 uppgick kostnaden för der intagen lärjunge till 921 riksmark; något mindre eller 860 riksmark kostade samma år hvarje lärjunge vid institutet i Steglitz vid Berlin.

De undervisningsämnen, som förekomma i blindinstitut, äro i allmänhet de samma som de allmänna folkskolornas. På vissa ställen har man dock vida öfverskridit denna gräns, såsom i Paris, der de blinda erhålla undervisning jemväl i sådana ämnen som filosofi, offentlig och enskild rätt, politisk ekonomi samt retorik. Mångenstädes vinnlägger man sig synnerligen att utbilda mera begåfvade lärjungar till lärare vid folkskolor eller, och detta företrädesvis, vid blindinstitut.

Musikens betydelse såsom bildningsmedel för blinda är mycket omtvistad. Visserligen är det en af alla erkänd sanning, att musiken utöfvar ett förädlade inflytande på den blinde och kraftigt bidrager att skingra den tungsintethet, hvaråt han till följd af sin olyckliga belägenhet lätteligen kan hängifva sig. Talrika exempel på blinda musici, som uppnått färdighet, ja verklig konstnärlighet i sitt yrke, visa dess-

utom tillräckligt, att musiken ingalunda är en för de blinda otillgänglig konst. Det oaktadt har man på flere håll ryggat tillbaka för att i blindinstitutet meddela någon mera vidsträckt musikundervisning af fruktan att derigenom fostra onyttiga och kringstrykande musikanter, hvilka öfva musik blott för att dermed bemantla sitt betlande. Inom andra institut åter har man med ifver bedrifvit musikundervisning för att utbilda organister, kyrkosångare och musiklärare. Någon fast och för alla omständigheter giltig regel i detta hänseende lärer näppeligen kunna uppställas, och därför har man också på andra ställen låtit sitt förfaringssätt bestämmas såväl af särskilda förhållanden inom hvarje land som ock af lärjungarnes eget skaplygne och för hvarje fall pröfvat, huruvida utsigt förefunnits att genom en mera utsträckt musikundervisning sätta synnerligen begåfvade lärjungar i tillfälle att bereda sig en ekonomiskt tryggad framtid.

Vid blindinstitutet har undervisning meddelats, utom i vanliga qvinliga handarbeten, efter olika förhållanden i en mängd olika handverk, såsom replageri, korgmakeri, borstbinderi, svarfning, snickeri, skomakeri, bokbinderi och papparbeten, väfnad, åtskilliga slag af flättningsarbeten m. m. Nu mera synas dock replageri, korgmakeri och borstbinderi vara allmänt erkända såsom de för manliga blinda lämpligaste yrkena. Vid åtskilliga institut undervisas jemväl i pianostämning, en sysselsättning, som visat sig vara för de blinda särdeles passande och jemväl lönande.

I senare tider har blindundervisningen börjat inträda i ett nytt, betydelsefullt skede af sin utveckling. Då blindinstitutet ofta fingo mottaga barn, hvilka genom bristfällig eller felaktig uppfostran voro i kroppsligt och andligt hänseende så vanvårdade, att antingen hvarje möjlighet till utveckling blifvit för dem afskuren, eller åtminstone en längre tids, stundom flere års förberedande arbete erfordrades för att göra dem mottagliga för egentlig undervisning, fördes man småningom till insigt om den oeftergifliga nödvändigheten att redan vid en tidigare ålder taga vård om de blinda barnen. Att i någon större omfattning medgifva tillträde till blindinstitutet åt yngre barn förbjöd emellertid hela organisationen af dessa anstalter, hvilka i första rummet hafva att utbilda sina lärjungar för det praktiska lifvet. Det blef därför nödvändigt att inrätta särskilda anstalter, enkom afpassade för de små blinda barnens behof. Så uppstodo förberedande blindskolor. Planen härtill utgick från Direktorn Dr Georgi i Sachsen och har redan vunnit allt större utbredning och tillämpning, så att för närvarande dylika förskolor finnas såväl i Sachsen som i Danmark, Hannover och väl äfven på andra orter.

Vid 5 till 7 års ålder intagas de blinda i dessa skolor, der de qvarstanna, till dess de inträda i blindinstitutet. Oaktadt dessa blindskolor ej länge och i någon vidsträcktare omfattning varit i tillfälle att utöfva sin verksamhet, tyda dock alla tecken derpå, att blindundervisningen, byggd på dessa småskolor, skall gå en förut ej uppnådd utveckling till mötes.

Ju mindre fullständig den bildning är, som blindinstitutet förmå meddela, desto större svårigheter möta de blinda att efter utskrifningen från anstalten på egen hand förskaffa sig sin utkomst. Inom kort började man därför inse nödvändigheten att

räcka en stödjande hand åt de blinda, som lemnat undervisningsanstalterna, och så uppstodo asylor eller försörjningshem. Att upprätta ett så stort antal dylika, som kunde motsvara behovet, förbjöd dock redan den dermed förenade kostnaden; flertalet blinda måste därför fortfarande vid utträdet ur blindinstituten öfverlemnas helt och hållet åt sig sjelfva och sin närmaste omgifning. I en del länder, såsom Danmark och England, har man sökt vinna en mera tillfredsställande lösning af den förenämnda viktiga uppgiften genom inrättande af särskilda verkstäder för blinda, der dessa hafva fritt tillträde och få betalning för det arbete, de utföra, hvaremot de sjelfva måste sörja för föda och bostad utom verkstaden. I sammanhang härmed har i Danmark äfven inrättats en försäljningslokal, dit blinda från landsorterna ega insända sina arbetsprodukter, för hvilka de då omedelbart erhålla betalning.

I Sachsen började man deremot tidigt nog slå in på en annan väg. Det visade sig snart, att asylorna och försörjningshemmen, utom det att den hjälp, som de lemnade de blinda, måste i anseende till de dryga kostnaderna blifva högst ofullständig, jemväl i öfrigt lemnade åtskilligt att önska, då de ofta nog hos de derstädes intagna blinda alstrade missnöje, split och osjelfständighet. Man frågade sig därför, hurudan i allmänhet den blindes ställning borde blifva, då han utgick från undervisningsanstalten, och svaret härpå var ej svårt att finna. Det var nämligen lätt att inse, att den blinde behöfde en verksamhet, hvarigenom han kunde förskaffa sig sin utkomst, men att de flesta, födda i fattiga villkor, vid sin återkomst till hemmet skulle se sig i saknad af nödiga verktyg och arbetsmateriel, ofta nog äfven af en för deras sysselsättning passande arbetslokal. Och om de ändock lyckades åstadkomma något arbete, huru skulle de, hjälplösa och utan rådgifvare, finna afsättning därför? Emellertid hade de i blindanstalten erhållit uppfostran, mycket hade gjorts för att stärka deras sjelfkänsla och förädla deras karaktär, och de kämpa därför i det längsta. Men så komma hunger och nöd, hårda ord får den blinde väl ock mången gång höra af sin omgifning, som han måste mer eller mindre ligga till last. Och dock ligger en utväg för honom att förskaffa sig bröd så nära till hands; han behöfver ofta nog blott sträcka ut sin hand, för att den medlidsamhet, som hans olyckliga belägenhet framkallar, deri skall lägga sina allmosor. Denna frestelse blir den blinde ofta öfvermäktig, grundsatserna börja småningom vackla, och snart nog är han en tiggare, som af den uppfostran och bildning, han erhållit, ingen annan vinst drager än måhända en större skicklighet i öfvan det af sin förödmjukande sysselsättning; all den tid, möda och kostnad, som offrats på hans uppfostran, äro gagnlöst förspilda.

Med en dylik sorglig erfarenhet för ögonen beslöt man sig i Sachsen för ett annat förfaringssätt. Det derstädes inrättade försörjningshemmet upplöstes, och man sökte i stället understödja de blinda i deras verksamhet, så att de måtte blifva i stånd att sjelfva sörja för sin utkomst. För detta ändamål ansågs mest lämpligt att ställa den blinde i fortfarande beröring med den anstalt, der han åtnjutit undervisning, och hvilken just därför hade den noggrannaste kännedom om hans andliga och kroppsliga

tillstånd samt bäst kände, hvilken art af sysselsättning mest egnade sig för hans insigter och arbetsförmåga.

Hvarje lärjunge, som genomgått den Sachsiska blindundervisningsanstalten, erhåller sålunda vid utträdet derur en fullständig uppsättning af verktyg och arbetsmateriel, lämpade för det yrke, han lärt, äfvensom kläder. Men ej nog dermed; då den blinde för framtiden gemenligen icke kan på en gång inköpa ett större parti arbetsmateriel och därför löper fara att nödgas af mellanhänder för högt uppjagade pris köpa varor, som ej alltid äro de bästa, hafva sådana anstalter träffats, att den blinde kan från blindinstitutet fortfarande erhålla hvad han behöfver till inköpspris. Vid förefallande behof lemnas honom ock något understöd i form af klädesplagg, en bundt vide, några skålpund hampa eller dylikt, under det att penningegåfvor eller egentliga allmosor icke förekomma. Men visar den blinde sig trög och försumlig i sitt arbete, eller försjunker han på ett eller annat sätt i sedeslöshet, så upphör för längre eller kortare tid allt vidare understöd. Å andra sidan är det, dock endast undantagsvis, medgifvet de blinda, i händelse allt för stora svårigheter möta afsättningen af deras arbeten, att insända dem till institutet, som därför genast erlägger skälig godtgörelse. Undervisningsanstalten uppsöker dessutom i olika delar af landet bosatta lämpliga personer, till hvilka de blinda hafva att i första hand vända sig för erhållande af råd, ledning och uppmuntran, och hvilka vanligen förmedla de blindas förbindelser med anstalten. Dessutom företager dennas Direktor eller hans närmaste man årligen resor inom landet, derunder de besöka de blinda, för att sålunda på närmare håll förvissa sig om deras ställning och behof.

Till allt detta erfordras emellertid betydliga penningetillgångar, och då det ej skäligen kunde begäras, att staten, som bekostar den nödiga inspektionen, skulle derutöfver lemna något bidrag till förbättrande af de ur blindanstalten utskrifnas vilkor, har man vädjat till den enskilda välgörenheten, till fromma stiftelser och till de särskilda kommunerna. Från alla håll hafva ock de från anstalten utgångna uppropen mötts af så stor välvilja, att inom ganska kort tid den till förmån för de utskrifne lärjungarne bildade fonden vuxit till omkring en million riksmark, och nu mera kan man knappt säga, att någon enda från institutet utgången blind är i saknad af verksamhet och af dervid behöfligt stöd.

Detta sätt att understödja de blinda har öfver allt tilldragit sig stor uppmärksamhet och uppfattats såsom synnerligen efterföljansvärdt. På flere ställen hafva ock penningmedel börjat insamlas, och i öfrigt lämpliga åtgärder vidtagits i den riktning, som det i Sachsen gifna exemplet anvisat.

Såsom af det anförda synes, har frågan om blindas uppfostran och undervisning utvecklats med stor snabbhet inom den korta tidrymd, under hvilken någon ordnad blindundervisning förefunnits. Vål kan ej förnekas, att i de flesta länder blindanstalterna ännu äro allt för fåtaliga, och att således utrymme saknas för det befintliga antalet blinda, vidare att undervisningens organisation och metod ännu icke uppnått önskvärd stadga och fasthet, samt att ännu mycket återstår att göra för den vård och till-

syn, som bör komma de blinda till del efter deras utträde ur blindanstalterna. Men oaktadt allt detta är dock redan mycket vunnet. Då förr de blinda voro lemnade så godt som utan all uppfostran och måste framläpa en eländig, dådlös tillvaro, för sitt dagliga bröd beroende af andra, eller ock fylde vägar och stigar såsom tiggare, hänvisade till allmänhetens gifmildhet, så finner man dem nu mångenstädes vara idoge och skicklige arbetare, som sin blindhet oaktadt försörja sig, och stundom ej blott sig sjelfva, utan äfven familj och andra anhöriga. Icke heller är det nu mera så alldeles ovanligt att påträffa blinda, som intaga en aktad eller framstående ställning som vetenskapsidkare, skriftställare, ledare af blindanstalter eller lärare vid sådana, kompositörer, musiklärare o. s. v. Mer och mer börjar man ock inse, att de kostnader, som nedläggas på undervisning och uppfostran af blinda, icke blott lända dem sjelfva till fördel, utan äfven bära rikliga frukter för samhället, enär derigenom mången, som eljes skulle hamnat i ett fattighus eller på annat sätt legat samhället till last, nu bildas till en verksam och nyttig medborgare.

Nästan samtidigt med de första blindanstalternas uppkomst i Frankrike och Österrike började en svensk man att egna sin uppmärksamhet åt de blindas ställning hos oss. År 1807 företog sig nämligen protokollssekreteraren Per Aron Borg att meddela undervisning åt ett blindt fruntimmer, som upptagits i hans familj. Hennes ovanliga framsteg, ådagalagda vid offentligen anställda pröfningar, väckte allmänt uppseende. Flere lärjungar började begagna sig af den erbjudna undervisningen. Den 3 Juli 1809 hölls inför Kongl. Hofvet och Rikets Ständer en examen med 14 blinda och döfstumma, hvilken blef synnerligen betydelsefull, emedan Ständerna kort derefter, den 16 Mars 1810, beviljade ett statsanslag af 3,333 Rdr 16 sk. banko, för hvilket kostnadsfri undervisning skulle meddelas 13 blinda eller döfstumma, en från hvarje stift och en från Stockholms stad. Det var den första grundläggningen af en blindundervisning i Sverige, bekostad af staten. Den 10 Juni samma år utfärdades det första reglementet för Allmänna Institutet för Döfstumma och Blinda, hvars höga beskyddarinna Hennes Maj:t Drottningen blef. Gåfvor eller testamenten tillfölo rikligen det nybildade institutet. Ett högsint föredöme härutinnan lemnades af H. K. H. Kronprinsen, sedermera Konung Karl XIV, som till institutet skänkte den betydande summan af 14,000 Rdr Banco.

Våren 1812 flyttades institutet från Stockholm till Manilla, der snart egen lokal för dess behof inköptes. Många svårigheter hade emellertid den unga inrättningen att genomkämpa. Härtill kom, att olika åsigtter rörande institutets organisation och ledningen af dess angelägenheter väckte misshällighet mellan anstaltens stiftare och dess då varande styrelse, hvilket hade till följd, att Per Aron Borg år 1816 entledigades från sin befattning såsom institutets Direktör. Samtidigt synes man ock hafva upphört att vid anstalten intaga blinda, och några åtgärder för meddelande af blindundervisning

blefvo sedermera icke veterligen vidtagna förr än år 1842, då den första med upphöjd- eller blindstil på svenska språket tryckta bok, kallad »Den blindes tidsförsonare», utgafs af institutets då varande Direktor O. E. Borg. Att allmänheten dock icke helt och hållet glömt de blinda, framgår deraf, att i åtskilliga under denna tid till institutets förmån upprättade donationsbref de blinda uttryckligen af gifvarne omnämnas.

År 1844 finner man åter några blinda deltaga i undervisningen vid institutet, och sedan Rikets Ständer samma år beviljat ett nytt anslag af 5,000 Rdr Banco till upprättande af en särskild afdelning för blinda vid Manilla, samt Hans Maj:t Konung Oskar I till den nya stiftelsen upplåtit den Hans Maj:t enskildt tillhöriga lägenheten Öfre Manilla, kunde på hösten 1846 den nya blindafdelningen begynna sin verksamhet. Den 19 Juni samma år utfärdades nytt reglemente för Allmänna Institutet för Döfstumma och Blinda.

Om ock blindundervisningen kan sägas härmed hafva inträdt i ett nytt utvecklingsstadium, så fortgick den dock alltjemt under ganska tryckta förhållanden. Oafsedt det begränsade utrymmet, som äfven under de senare åren gjorde det omöjligt att mottaga mera än omkring 60 af alla i riket befintliga blinda, var det forfarande döfstummeundervisningen, som trädde i förgrunden och utgjorde föremålet för det lifligaste intresset. Institutets Direktion har ock behjertat detta, likasom den icke heller kunde undgå att inse de många olägenheterna deraf, att inom samma undervisningsanstalt blinda och döfstumma voro förenade. I underdånig skrifvelse af den 2 Oktober 1876 föreslog Direktionen därför, att blindafdelningen måtte skiljas från institutet, samt en helt och hållet själfständig och fristående undervisningsanstalt för blinda inrättas, i sammanhang hvarmed Direktionen äfven hemställde, att anslag måtte beredas till uppförande af behöfliga byggnader för ett sådant institut å annan lämplig plats än Manilla.

Sedan till följd af aflåten nådig proposition i ämnet 1878 års Riksdag beviljat de för blindafdelningens fränskiljande nödiga medel, förordnades genom nådig skrifvelse af den 18 Maj samma år, att värden af de på statens bekostnad undervisade blinda skulle skiljas från döfstummeinstitutet vid Manilla och anförtros åt ett särskildt institut för blinda, och den 10 Januari 1879 öppnade det nya institutet sin verksamhet.

Då emellertid hvarken den förhyrda lokalens beskaffenhet eller det åt institutet anvisade anslag medgifver att der intaga ett större antal lärjungar än förut, samt dertill kommer, att de blinda icke kunna der få qvarstanna så länge, som för deras fullständiga utbildning vore önskligt och nödigt, så torde man ej af för handen varande anordningar kunna vänta något mera genomgripande inflytande på blindundervisningens utveckling i vårt land, ehuru det visserligen måste betraktas såsom en ovedersäglig fördel, att den nu mera, om ock inom trånga gränser, får utveckla sig själfständigt och fritt från främmande inflytelser.

Utom denna undervisningsanstalt hafva funnits två smärre skolor för blinda, den ena i Göteborg och den andra i Gefle. Grundade af enskilda personer och för sin tillvaro helt och hållet beroende af enskild välgörenhet, förmådde de ej utföva någon mera vidsträckt verksamhet och upphörde efter några få år.

För vården och omsorgen af de blinda efter genomgången lärokurs hafva hittills icke några omfattande åtgärder vidtagits i vårt land. Visserligen har en fond, afsedd att bereda tillfälle till hjälp och understöd åt blinda enligt Sachsiskt mönster bildats, men den är ännu allt för otillräcklig för att medgifva någon nämnvärd verksamhet i den åsyftade riktningen. Sedan år 1870 finnes dessutom i Stockholm ett arbetshem, der »blinda, företrädesvis sådana, som genomgått sin undervisningskurs vid någon för dem inrättad läroanstalt få tillfälle till arbete». Detta arbetshem kan dock ej verka i större omfattning, enär blott ett fåtal arbetare der kunna mottagas, och fyller således ingalunda det trängande behovet af en allmänare omvårdnad om de ur blindundervisningsanstalterna utgångna blinda.

Efter denna korta öfversigt af blindundervisningens utvecklingsgång och nuvarande ståndpunkt gå Komiterade att till fullgörande af det dem nädigst lemnade uppdrag redogöra för det sätt, hvarpå enligt deras åsigt undervisningen för blinda inom vårt land lämpligast bör ordnas.

Till en början torde Komiterade för undvikande af missförstånd böra anmärka, att i den följande framställningen med blinda förstås icke blott de, som helt och hållet äro beröfvade ögonens bruk, utan äfven sådana personer, hvilkas synförmåga är till den grad försvagad, att de icke med någon egentlig fördel kunna deltaga i vanlig, för personer med normal synförmåga afsedd skolundervisning.

Huru föga hittills inom vårt land blifvit gjordt för blindas undervisning och uppfostran till nyttiga samhällsmedlemmar, är redan i inledningen antydt, och Komiterade torde i detta afseende här kunna inskränka sig till att hänvisa till de vid betänkandet fogade statistiska uppgifter. Af dem framgår, att af 3,390 i riket befintliga blinda endast 188 åtnjutit undervisning i blindanstalter, och dock lär ingen vilja påstå, att de blinda ega mindre berättigade anspråk på stöd och hjälp af det samhälle, de tillhöra, än andra dess medlemmar.

Den hjälplösa belägenhet, hvari de blinda oförskylt råkat, synes snarare göra det till en bjudande pligt för samhället att egna dem en omsorgsfull vård. Men om all skolundervisnings mål bör vara ej blott att bibringa lärjungen ett större eller mindre mått af teoretiskt vetande, utan framför allt att bilda honom för en sjelfständig, gagnande verksamhet, så gäller detta om möjligt ännu mera obetingadt om dem, hvilka till följd af ett naturfel, sådant som synförmågans förlust, äro urständsatta att på egen hand utbilda sig. För normalt utvecklade barn erbjuda sig, sedan de i skolan åtnjutit den undervisning, som der meddelas, öfverallt tillfällen att öfva sig i det yrke, hvaråt de för framtiden vilja egna sig. Icke så för de blinda, hvilka endast undantagsvis kunna med framgång handledas af andra än dem, som gjort blindundervisningen till sin särskilda uppgift. De skulle, om ej en särskild sakkunnig och insigtsfull handledning

komme dem till del, gemenligen känna sig dömda att framsläpa sitt lif i håglös overksamhet.

Häraf framgår — hvad jemväl torde vara allmänneligen erkänt —, att blindundervisningens ändamål är tvåfaldigt, nämligen dels att bibringa de blinda åtminstone vanlig folkskolebildning dels att utbilda dem i något lämpligt yrke, hvarigenom de kunna bereda sig sin framtida utkomst. Derigenom skola de icke blott erhålla en nyttig sysselsättning och förströelse i det tillstånd af ensamhet och afskildhet från andra, hvartill deras blindhet alltid i viss mån dömer dem, utan äfven sättas i tillfälle att i större eller mindre mån bidraga till sitt lifsupphålle. Den omsorg, som egnats dem, vinner på detta sätt äfven i yttre måtto sin lön, och de blinda skola finna en lättnad i sin tunga börda, då de icke, såsom nu alltför ofta är fallet, nödgas för sitt upphålle så godt som uteslutande ligga andra till last.

Enligt de uppgifter från rikets presterskap, som genom vederbörande Domkapitel infordrats och till Komiterade öfverlemnats, utgjorde hela antalet blinda i Sverige, som redan är nämndt, vid 1877 års slut 3,390. Att emellertid det sålunda uppgifna antalet blinda icke obetydligt understiger det verkliga, anse Komiterade sig på goda grunder berättigade att antaga. Från några församlingar har vederbörande presterskap förklarar sig icke vara i stånd att lemna tillförlitliga uppgifter i detta hänseende; från andra håll har blott antydningssvis uppgifvits, att blinda der vore till finnandes, utan att bestämda sifferuppgifter meddelats. Genom särskilda undersökningar, som verkstälts inom vissa delar af landet, har det äfven ådagalagts, att antalet blinda, åtminstone på dessa orter, är högre, än presterskapets uppgifter låtit förmoda. Det har dessutom vid anställd jämförelse visat sig, att åtskilliga af de blinda barn, som för närvarande åtnjuta undervisning vid det i hufvudstaden befintliga institutet för blinda, icke finnas upptagna i de Komiterade tillhandakomna uppgifterna.

Jemte dessa nu anförda bevis för riktigheten af Komiterades ofvan uttalade förmodan finnes jemväl ett annat. I fråga om blinda vid spääd ålder synas nämligen de inkomna uppgifterna vara mycket ofullständiga. Enligt hvad erfarenheten inom Tyskland — ett af de länder, der blindstatistiken utgjort föremål för särskild uppmärksamhet — gifver vid handen, har något mer än 30 procent af hela antalet vid blindundervisningsanstalter intagna blinda omedelbart efter födseln genom en art då uppträdande ögonsjukdom (ophthalmia neonatorum) förlorat synförmågan. Liknande resultat hafva erhållits vid undersökningar inom andra länder, och, såvidt Komiterade hafva sig bekant, finnes ingen anledning att antaga, det förhållandena hos oss gestalta sig gynsammare än annorstädes. Då man nu finner, att enligt presterskapets uppgifter antalet blinda, födda under åren 1875, 1876 och 1877, skulle utgöra allenast respektive 12, 6 och 5 i hela riket, så synes man med en till visshet gränsande sannolikhet kunna antaga, att dessa siffror äro alltför låga för att vara riktiga. Denna omständighet synes ock i sjelfva verket vara förklarlig, då presterskapet, som saknat anledning att egna särskild uppmärksamhet åt det förhållande, hvarom här är fråga, i allmänhet icke blif-

vit i tillfälle att iakttaga de naturfel och lyten, hvaraf barnen lida, förr än de uppnått skol- eller konfirmationsåldern.

Om man emellertid i saknad af en exakt siffra håller sig till det uppgifna antalet blinda: 3,390, så visar sig, att af dessa 44 tillika voro döfstumma och 26 sinnesrubbade, hvarjemte 100 finnas upptagna såsom sinnesslöa.

Beträffande vården af blinda, som tillika äro sinnesrubbade, torde det icke falla inom Komiterades uppgift att yttra sig.

I fråga åter om undervisning af blinda, som på samma gång äro döfstumma, tillåta Komiterade sig åberopa hvad i underdånigt betänkande och förslag till döfstummeundervisningens ordnande af den 15:de Augusti 1878 härom yttrats (pag. 19).

Hvad deremot angår de blinda, som i tabellerna upptagits under rubriken »sinnesslöa», hafva Komiterade ansett dem, såsom möjligen mottagliga för undervisning, äfven i allmänhet böra komma i tillfälle att åtnjuta sådan, särskildt afsedd för dem, som sakna synförmågan. Det vill nämligen synas sannolikt, att i ganska många fall sinnesslöhet hos blinda föranledts deraf, att de i barndomen lemnats utan den vård och undervisning, hvaraf de, hvilkas egen iakttagelseförmåga genom naturfel blifvit ytterligt inskränkt, i vida högre grad än normalt utrustade barn varit i behof. Det torde ock kunna på goda skäl antagas, att en omsorgsfull och ändamålsenlig behandling från barndomen ofta skulle mäktat hindra dem att försjunka i den andliga slöhet, för hvilken de, särskildt i de fall, der synförmågan ända från födseln saknats, eller vid späda år gått förlorad, äro i så hög grad utsatta. Då nu härtill kommer, att de till Komiterade ingångna uppgifterna äfven i detta hänseende knappast kunna anses rätt tillförlitliga — fall förekomma t. ex. då ettåriga barn rubricerats såsom sinnesslöa —, så tro Komiterade sig ej ega skäl att frånräkna något större eller mindre antal sinnesslöa från hela antalet af dem, hvilka böra utgöra föremål för blindundervisning. Skulle det emellertid vid undervisningens fortgång visa sig, att sinnesslöheten hos några är beroende på svårare naturfel, torde dessa då böra hänvisas till idiotanstalter.

Inom den ålder, 7—18 år, som Komiterade af skäl, för hvilka längre ned skall redogöras, anse böra bestämmas såsom den normala skolåldern, funnos enligt de ofvan nämnda tabellerna, vid 1877 års slut, med frånräknande af sinnesrubbade och döfstumma, 264 blinda. Denna siffra kan alltså antagas beteckna det medeltal blinda, för hvilka tillfälle till skolundervisning samtidigt bör beredas. Undersöker man, huru många af dessa 264 hafva erhållit för dem afpassad undervisning, så framgår af samma tabeller, att blott 31 undervisats vid blindanstalter och deraf omkring ett tjugotal vid härvarande institut för blinda. Vidare förekomma i dessa tabeller 23, om hvilka i presterskapets uppgifter är antecknadt, att de längre eller kortare tid besökt småbarns- eller folkskola.

Väl må den sistnämnda låga siffran kunna uppfattas såsom ett vittnesbörd derom, att föräldrarnes ligkiltighet för deras blinda barns undervisning i allmänhet varit stor. Men å andra sidan bör det rättvisligen ihågkommas, att barnens blindhet lägger svåra och för fattiga hem ofta oöfverstigliga hinder i vägen för deras skolgång. Och äfven

i de fall, då hindren med någon god vilja hos barnens omgifning skulle kunna öfvervinnas, måste medvetandet derom, att barnen endast i högst ofullständig mån kunna draga nytta af en undervisning, som ej är afpassad efter deras tillstånd, verka förlamande på föräldrars och målsmäns offervillighet. Under sådana förhållanden och då den enda nu befintliga blindanstalten inom riket icke är beräknad för mer än högst 60 barn, torde det trängande behovet af ett ökad antal undervisningsanstalter för blinda ligga i öppen dag.

Hittills har det i saknad af nödiga undervisningsansalter för blinda barn näppeligen kunnat ifrågasättas att i afseende på dem tillämpa gällande folkskolestadgas allmänna föreskrift om skyldighet för föräldrar att bereda sina barn tillfälle till skolgång. Helt annorlunda gestaltar sig tydligtvis förhållandet, i den mån tillräckligt antal uppfostringsanstalter för blinda inrättas.

I ofvan åberopade underdåniga betänkande rörande döfstummeundervisningens ordnande har ock den åsigten uttalats, att undervisningen för de döfstumma bör göras obligatorisk.

Om för denna åsigt i fråga om döfstumma viktiga skäl tala, så är den enligt Komiterades förmenande icke mindre berättigad, då det gäller blinda. I betraktande häraf våga Komiterade framhålla såsom särdeles önskvärdt, att folkskolestadgans allmänna föreskrift om skyldighet för föräldrar att hålla sina barn till skolgång äfven må vinna full tillämpning i fråga om blinda barn.

Blindundervisningen har, såsom redan blifvit anmärkt, i allmänhet till ändamål att bibringa de blinda barnen icke blott ett mått af teoretiska insigter, som är jmförligt med den vanliga folkskolebildningen, utan äfven sådan färdighet i handverk och handarbete, att de blinda, i stället för att såsom hittills i allmänhet hafva betraktats såsom en börda för sina närmaste, må kunna utöfva en nyttig och gagnande verksamhet. I inledningen till detta betänkande har ock blifvit antydt, att den redan vunna erfarenheten till fullo bestyrkt, i strid mot föregående århundradens tro, att blinda icke blott äro mottagliga för hvarje slag af undervisning, utan äfven att många grenar af praktisk verksamhet för dem stå öppna, och att de, såvidt ändamålsenlig och tillräcklig undervisning dem meddelas, i de flesta fall kunna sörja för sitt uppehälle, ja äfven för familj och anhöriga.

Men då naturen vägrat de blinda ett af de viktigaste sinnesverktygen, så måste deras uppfostran och undervisning alltid vara förenad med stora svårigheter och lång tidsutdrägt. En mängd föremål, som andra barn oförmärkt och utan all ledning uppfatta, blifva för den blinde, lemnad utan undervisning, fullkomligt främmande; det seende barnet lär sig genom blotta åskådningen med lätthet en mängd saker, hvilkas inhemtande fordrar tid, tålmod och ihärdighet, då det är fråga om den blinde. Det blinda barnet kräfver sålunda mera omsorg och vård samt en längre tids undervisning än det seende.

På grund häraf anse Komiterade, att blindundervisningen, derest den skall blifva fullt tillfredsställande, bör i likhet med förhållandena i flere andra länder omfatta en tidrymd af vid pass 11 år.

Enligt hvad statistiken gifver vid handen, tillhöra de flesta blinda de fattigare samhällsklasserna. Rörande sådana barns kroppsliga och andliga uppfostran återstår nästan allt att önska. Föräldrarna hafva ingen tid öfrigt för dem; äfven modern ser sig oftast tvungen att genom arbete hos andra söka bidraga till familjens utkomst. Det blinda barnet blir då vanligen satt i en vrå i hemmet, der det måste tillbringa hela dagen utan någon sysselsättning, ofta i fullständig ensamhet. I bättre lottade hem göra sig åter mödrarna ofta skyldiga till ett motsatt fel. De hysa nämligen den föreställningen, att den blinde ej är mäktig af ett enda sjelfständigt handgrepp, utan att han i allt måste uppassas; och på det han ej på något sätt må komma i tillfälle att skada sig, dömes han merendels till en stillasittande overksamhet. Såväl i det ena som det andra fallet blir följden den, att den blinde icke blott lär sig en mängd ovanor, svåra att öfvervinna, utan äfven snart nog blir oduglig till all verksamhet. Ej sällan få också blindanstalterna mottaga barn vid 9 års ålder och derutöfver, oförmögna att utföra de enklaste förrättningar, såsom att kläda, tvätta, kamma sig o. s. v., och hvilkas lemmar — isynnerhet händerna, som dock hos de blinda skola ersätta ögonen — äro fullkomligt kraftlösa. Dessa barn hafva sålunda genom vanskötsel och oförstånd blifvit nästan oemottagliga för vidare utbildning. Under sådana förhållanden anse Komiterade det vara högst nödvändigt, att blindanstalterna tidigt taga vård om barnen, och bör detta enligt Komiterades tanke lämpligast ske redan vid det 7:de lefnadsåret.

Enligt hvad ofvan sagts, skulle hela undervisningskursen omfatta en tid af omkring 11 år. Lärjungarne skulle sålunda komma att stanna i anstalterna, tills de fyllt 17 eller 18 år. Först då kunna de också antagas hafva uppnått den stadga och fasthet i karakteren och den teoretiska och praktiska utbildning, som erfordras, för att de, sedan de lemnat läroanstalterna och återgått hvar och en till sin hemort, må kunna med framgång sjelfva sträfva för sin bergning.

Men det kan i Komiterades tanke ingalunda vara lämpligt att inom en och samma läroanstalt sammanföra lärjungar, hvilka, då det är fråga om en så lång undervisningstid, ovilkorligen befinna sig på olika utvecklingsstadier. Riktigheten af denna uppfattning bestyrkes ock af den inom andra länder, der blindundervisningen nått högre utveckling, vunna erfarenheten. Den är för öfrigt lätt att inse. Redan den omständigheten, att ett alltför stort antal lärjungar inom samma läroanstalt skulle göra det svårt, om ej alldeles omöjligt, att anordna den till ett internat eller ett hem för barnen, synes för frågans bedömande vara af en afgörande vikt. Härtill kommer, att de skilda undervisningsmetoder, som särskildt inom det praktiska området måste på de olika skedena af barnens utveckling användas, skulle lägga allvarliga hinder i vägen för ett ändamålsenligt anordnande af undervisningens gång inom ett läroverk, som på en gång inrymde spädare barn, hvilka det blott gälde att inöfva i de allmänna handgrepp, som utgöra så att säga en förutsättning för undervisningen i handaslöjder, och mera försigkomna lärjungar. Det synes därför blifva nödigt att, i likhet med hvad i allt vidsträcktare mån sker inom den allmänna folkundervisningens område genom

småbarnsskolans skiljande från den egentliga folkskolan, äfven för blindundervisningen inrätta dels blindskolor med omkring 4 års undervisningstid, dels blindinstitut, der lärjungarne komma att tillbringa återstoden af den ofvan föreslagna lärotiden.

Emellertid inträffar det ofta, att personer förlora synförmågan, först sedan de utträdt ur den vanliga skolåldern. Dessa kunna då förutsättas hafva i folkskolor inhemtat ett åtminstone elementärt kunskapsmått, hvadan teoretisk blindundervisning för dem icke tarivas i vidsträcktare mån, än att de öfvas i läsande och skrivande af blindskrift. På det praktiska undervisningsområdet återstår deremot så mycket mer att göra. Hafva de nämligen ännu ej hunnit inlära något yrke, hvarigenom de kunna bidra till sin bergning, så är deras behof af handledning i en blindanstalt ögonskenligt. Ega de färdighet i något yrke, så kan det inträffa, att detta icke är af beskaffenhet att kunna med framgång bedrivas af dem, som förlorat synförmågan, i hvilken händelse de måste inlära ett annat. Och i hvarje fall blir det nödvändigt för dem att delvis begagna en annan arbetsmetod, hvilken de gemenligen endast i en blindanstalt ega tillfälle att inhemta. Undervisningen för dessa måste dock på grund af deras ålder, behof och föregående utveckling ordnas på helt annat sätt än för de i skolåldern varande blinda.

För en fullständigt genomförd blindundervisning erfordras således utom de ofvan föreslagna, för yngre blinda afsedda skolorna, särskilda undervisningsanstalter för sådana, som vid mognare ålder förlorat sina ögons bruk.

På grund af hvad sålunda anförts anse sig Komiterade böra i underdånighet föreslå inrättande af tre slags undervisningsanstalter för blinda, nämligen 1) *blindskolor*, 2) *blindinstitut* och 3) *handtverksskolor för blinda*.

1.

Blindskolor.

Den ålder, vid hvilken barnen i allmänhet böra intagas i blindskola, synes Komiterade, enligt hvad ofvan anmärkts, lämpligen kunna bestämmas till fyllda 7 år, hvilket äfven torde vara den vanliga skolåldern vid de allmänna folkskolorna inom riket. Dock synes, der föräldrar eller målsmän sådant önska, och i öfrigt särskilda hinder icke möta, inträde i skolan undantagsvis böra medgifvas barn redan vid 6 års ålder.

Lärotiden vid blindskolan hafva Komiterade, såsom redan antydts, tänkt sig 4-årig. Den blir sålunda något längre än den vanliga småskolans kurs, men detta torde förklaras af hvad förut nämnts rörande de särskilda svårigheter, blindundervisningen har att bekämpa. Först med 10 eller 11 års ålder hafva ock lärjungarne i allmänhet vunnit den styrka och utveckling, som erfordras för yrkesutbildningen, hvilken institutet ensamt skulle komma att meddela.

Vill man med ledning af de bilagda tabellerna, hvilka omfatta tiden intill 1877 års slut, och med beräkning af ofvan angifna undervisningstid bilda sig en föreställ-

ning om antalet barn, för hvilka plats i blindskolan bör beredas, och antager man, att undervisningen i dem skulle hafva tagit sin början med år 1874 och fortgått till 1877 års slut, så skulle undervisning samtidigt meddelats åt åldersklasserna 1867—1870, innefattande tillsammans 73 barn, idioter och döfstumma ej inberäknade. Med hänsyn till hvad ofvan anförts om tabellernas ringa tillförlitlighet och under förutsättning, att, på sätt Komiterade föreslagit, intagning undantagsvis må ega rum redan vid 6 års ålder, lärar antalet barn inom blindskoleåldern — 7—11 år — icke kunna beräknas lägre än till omkring 90. Då nu det outvecklade tillstånd, hvari barnen vid ankomsten till skolan i allmänhet befinna sig, medför ett ständigt behof af vård och handledning, men denna icke kan blifva rätt ändamålsenlig, derest en större mängd barn sammanföras inom en och samma anstalt, så anse Komiterade, att det högsta antal lärjungar, hvarje blindskola borde få mottaga, vore 30. Derutöfver synes blindskolan ej böra utvidgas; den skulle eljes icke längre kunna vara hvad den dock, såsom redan förut blifvit antydt, enligt sin natur och sitt ändamål bör vara, nämligen ett hem på samma gång som en undervisningsanstalt. Det visar sig alltså, att för den förberedande blindundervisningen inom landet åtminstone tre blindskolor blifva erforderliga.

Valet af de lämpligaste platserna för dylika skolor beror på en mängd förhållanden, hvilka det ej torde tillhöra Komiterade att pröfva. Komiterade tillåta sig endast antyda fördelen deraf, att de förläggas till städer, emedan lifsmedel och andra förnödenheter derstädes äro lättare att erhålla, och läkare, som aldrig bör saknas vid en undervisningsanstalt för blinda, alltid finnes att tillgå. Önskligt vore äfven, att en af skolorna förlades till samma ort som ett blindinstitut. Derigenom vunnes en öfverblick af blindundervisningens gång i dess helhet, och bereddes tillfälle åt dem, som vilja egna sig åt blindlärarekallet, att i ett sammanhang följa undervisningen vid dess gång genom olika utvecklingsstadier.

Högsta uppsigten och ledningen af blindskolans angelägenheter lärar böra uppdragas åt en särskild styrelse, hvilken Komiterade hafva föreställt sig kunna lämpligen utgöras af en ordförande och två ledamöter. Under styrelsens uppsigt skulle skolans angelägenheter handhafvas af en föreståndare, som tillika är lärare och inför styrelsen föredrager alla der förekommande frågor med rätt att deltaga i styrelsens öfverläggningar, men icke i dess beslut.

Då enligt Komiterades förslag flere blindskolor skulle inrättas, och hvarje skola på förut angifna grunder icke bör på en gång inrymma mera än 30 lärjungar, lärar det för att, så vidt möjligt är, reglera antalet inträdessökande vid de särskilda skolorna blifva nödigt att åt hvarje blindskola anvisa vissa län eller landskap såsom det område, från hvilket densamma har att i mån af utrymme mottaga lärjungar. På det att styrelsen för hvarje blindskola må sättas i tillfälle att förvissa sig derom, att alla inom dess område befintliga blinda barn inom skolåldern verkligen komma i åtnjutande af blindundervisning, torde det böra åligga Domkapitlen att årligen från presterskapet infordra uppgifter å alla skolpligtiga blinda barn samt öfversända dessa uppgifter till

vederbörande blindskolestyrelse. Finner styrelsen vid granskning af uppgifterna, att blindt barn inom skolåldern icke blifvit till intagning vid blindskola anmaldt, bör anmälan derom göras hos Domkapitlet, som genom vederbörande skolråd eller annorledes, på sätt lämpligt finnes, eger att föranstalta om rättelse.

Med hänsyn dertill, att blindinstitut är afsedt att mottaga icke allenast de barn, som förut genomgått blindskola, utan äfven sådana, som mellan 10 och 14 års ålder förlorat synförmågan, är det af vigt, att jemväl blindinstitutets styrelse erhåller kännedom om verkliga antalet blinda barn inom denna ålder. Detta synes lämpligast kunna åstadkommas på det sätt, att blindskolestyrelserna förpligtas att inom en viss, kortare tid efter mottagandet af förenämnda uppgifter öfversända dem till vederbörande blindinstituts styrelse, som, i händelse det vid granskning af uppgifterna skulle visa sig, att föräldrar, målsmän eller kommun försummat sin skyldighet att låta till inträde vid institutet anmäla blindt barn af den ålder, att det bort derstädes intagas, torde ega att derutinnan söka rättelse i enahanda ordning, som blifvit föreslagen i fråga om de barn, hvilka böra intagas i blindskola. Sedan ifrågavarande uppgifter blifvit af blindinstitutets styrelse granskade, böra de insändas till Eders Kongl. Maj:ts Ecklesiastik-Departement, der sålunda ett för öfverskådande af blindundervisningens omfattning värdefullt statistiskt material komme att samlas.

Af synnerlig vigt är, att hvarje barn efter intagning i blindskola underkastas omsorgsfull besigtning af skolans läkare för utrönande, så vidt möjligt är, af orsakerna till blindhetens uppkomst, samt huruvida möjlighet förefinnes att genom operation eller andra åtgärder återställa synförmågan. Det lider nämligen intet tvifvel, att många barn, isynnerhet af fattiga föräldrar, före intagandet i skolan icke varit i tillfälle att blifva sorgfälligt undersökta och behandlade. Det är dessutom en af läkarevetenskapen till fullo bekräftad erfarenhet, att ögonoperation, ofta först sedan barnen hunnit ur den spädaste åldern, kunnat med fördel företagas. Af denna anledning bör ock hvarje barn under skoltiden minst en gång om året undergå noggrann besigtning af skolans läkare.

Undervisningsämnen i blindskolan synas böra vara kristendom, modersmålet, räkning, åskådningsundervisning, hvarmed här förstås öfning att med de yttre sinnena, hufvudsakligen känsel och hörsel, uppfatta och från hvarandra särskilja konkreta föremål af hvarjehanda slag; vidare handarbete, musik och gymnastik. Den ordning, hvari dessa läro- och öfningsämnen skulle inträda i undervisningen, och det antal lärotimmar, som bör åt hvarje ämne anvisas, läser det tillhöra skolans undervisningsplan att bestämma.

Den af Komiterade föreslagna fyraåriga undervisningstiden synes lämpligast kunna fördelas på en tvåårig klass och två ettåriga. Då nämligen undervisningen under den första tiden efter barnens inträde i skolan på grund af det outvecklade tillstånd, hvari de då befinna sig, måste blifva af ganska ringa omfattning och tillika temligen likartad för ett större antal af dem, och då såväl lektionernas längd som deras fördelning borde blifva en annan för de yngre än för de något mera försig-

komna, har det synts Komiterade vara en ändamålsenlig anordning, om skolans första afdelning blefve tvåårig, isynnerhet som icke heller lärjungarnes antal torde komma att lägga några egentliga hinder i vägen för en dylik åtgärd. Det synes böra öfverlätas åt skolans styrelse att för särskilda fall medgifva förlängning, dock icke utöfver 2 år af skoltiden, der sådant efter pröfning af förekommande omständigheter kan finnas vara för barnets utbildning nödigt.

För lärjungarnas handledning och undervisning böra utom föreståndaren anställas två lärarinnor, af hvilka den ena företrädesvis skulle biträda föreståndaren med barnens intellektuella undervisning, den andra vara s. k. arbetslärarinna, d. v. s. bibringa barnen kännedom om och öfning i de enkla handgrepp, som utgöra en förberedelse för inlärandet af något egentligt handverk. Såväl föreståndaren som lärarinnorna, af hvilka den ena äfven skulle vara anstaltens husmoder, synas böra antagas af skolstyrelsen. För behörighet att antagas till föreståndare eller lärarinna i skolämnen erfordras enligt Komiterades åsigt att hafva undergått afgangsexamen vid något statens folkskoleseminarium för bildande af lärare eller lärarinnor, eller ock på annat sätt styrkt sig ega deremot svarande kunskaper. För antagande erfordras dessutom att hafva aflagt särskildt prof eller annorledes visat sig ega såväl allmän lärareskicklighet som ock lämplighet för blindlärarekallet. För arbetslärarinnan synas några bestämda kompetensvilkor ej på förhand kunna uppställas.

Vid öfvervägande af frågan om föreståndarens och lärarinnornas aflöning har det synts Komiterade, att deras ställning väl vore närmast jemförlig med lärarnes vid städernas folkskolor, men att afseende tillika bör fästas derå, att de förres tjenstgöring måste blifva ej obetydligt trägnare och mödosammare än de senares. De blinda barnens oförmåga att, i synnerhet vid tidigare ålder, taga vård om sig sjelfva nödvändiggör en oafåtlig tillsyn, som lemnar lärarne mycket ringa tid öfrig, och några egentliga ferier såsom vid andra läroverk kunna för dessa lärare knappast ifrågakomma. Det är med billig hänsyn till dessa förhållanden som Komiterade anse sig böra föreslå, att årliga aflöningen bestämmes: för föreståndare till 2,000 kronor utom tjenlig bostad och ved, och för lärarinna till 1,000 kr. jemte nämnda förmåner, äfvensom att lönerna må kunna ökas med 300 kr. efter 5 och med ytterligare 300 kr. efter 10 års väl vitsordad tjenstgöring. De närmare bestämmelserna rörande gränserna för föreståndarens och lärarinnornas verksamhet eller för den detaljerade organisationen af arbetet inom skolorna torde, sedan vidsträcktare erfarenhet vunnits, lämpligast genom särskilda stadganden ordnas.

Här tillåta sig Komiterade endast såsom sin åsigt framhålla, att den egentliga undervisningstiden i blindskolan, för undvikande af alltför långa och menliga afbrott i undervisningens gång, bör omfatta minst 40 veckor årligen.

Då de föreslagna blindskolorna utgöra blott ett ringa antal, så skulle det möta många och stora svårigheter, om deras upprättande skulle, såsom i fråga om döfstumskolorna föreslagits, öfverlemnas åt landstingen eller åt andra lokala myndigheter. Den lämpligaste och naturligaste utvägen synes därför vara den, att staten öfvertog

icke blott anskaffandet af nödiga lokaler och lärarepersonalens aflönande, utan äfven omsorgen om barnens underhåll och beklädnad samt i öfrigt lemnade skolorna det understöd, som för deras behöriga verksamhet funnes erforderligt, utan att likväl föräldrar och målsmän fritagas från sin naturliga skyldighet att efter förmåga bidra till barnens underhåll och uppfostran. Då således staten, om den ock i första rummet öfvertog kostnaderna för de blinda barnens underhåll och uppfostran, ingalunda får anses hafva efterskänkt sin rätt att af föräldrar och målsmän utkräva bidrag till dessa kostnaders bestridande, så skulle likväl en direkt utöfning af denna rätt uppenbarligen stöta på stora praktiska svårigheter och lemna alltför osäkra resultat. Vid sådant förhållande vill det synas Komiterade, som om den lämpligaste utvägen att uppbära de bidrag, som böra utgå från enskilda eller kommuner, vore, att landsting eller stad, som icke deltagar i landsting, för hvarje i blindskola intaget barn, som hade sin hemort inom dess område, erlade en viss årlig afgift, med rätt för landstinget eller staden att efter omständigheterna söka ersättning af dem som vederbör (föräldrar, målsmän, fattigvårdsstyrelse).

Då blindskolornas inrättande och underhåll enligt Komiterades åsigt sålunda komme att blifva en statens angelägenhet, så torde ock tillsättandet af dessa skolors styrelser äfven som meddelandet af erforderliga bestämmelser rörande dessa styrelsers verksamhet tillkomma Eders Kongl. Maj:t.

Komiterade hafva trots sig böra efter, så vidt möjligt varit, noggranna beräkningar uppgöra det förslag till stat för blindskola, som här nedan framlägges. Att detta förslag i åtskilliga delar hvilat endast på approximativa beräkningar och således i verkligheten torde komma att undergå jemkningar, t. ex. till följd af olika höga lefnadskostnader vid olika tider eller på olika orter och dylikt, lärers näppeligen behöfva anmärkas.

Erinras bör, att förslaget är uppgjort under förutsättning, att erforderlig lokal blifvit åt skolan upplåten, hvadan kostnadsförslaget icke upptager hyra eller ränta å kostnaderna för skolbyggnad, äfvensom att, i händelse Komiterades förslag rörande lönetillökning efter vissa års tienstgöring åt föreståndare och lärarinnor vinner bifall, utgiftsstaten för vissa tider kommer att ökas med motsvarande belopp.

Klart är, att, om någon af dessa läroanstalter kommer i verksamhet, innan en egen byggnad för densamma uppförts, utgifterna för skolan komma att ökas med den summa, som erfordras för hyrande af en ändamålsenlig lokal, hvaremot den för fastighetens underhåll upptagna utgiftsposten minskas eller försvinner.

Förslag till utgiftsstat för Blindskola.

Omkostnader för fastighetens underhåll.....	Kr. 1,000: —
en föreståndare	» 2,000: —
två lärarinnor à 1,000	» 2,000: —
	<hr/>
	Transport Kr. 5,000: —

	Transport	Kr.	5,000: —
undervisnings- och skolmateriel	»		500: —
läkare och sjukvård	»		500: —
tjenstepersonalens aflöning	»		800: —
inventarier	»		400: —
kosthållet: 30 lärjungar i 365 dagar à 50 öre		5,475: —	
4 vårdare och pigor i 365 dagar à 60 öre		876: —	» 6,351: —
beklädnad af 30 lärjungar à 40 kr.	»		1,200: —
tvätt och renhållning	»		500: —
ved och lyshållning	»		1,500: —
diverse utgifter	»		749: —
			<hr/>
	Summa Kronor		17,500: —.

Årliga kostnaden för hvarje lärjunge skulle alltså, om antalet antages till 30, blifva nära 600 kronor. Af detta belopp, hvori, såsom är nämndt, icke ingår kostnad för skolans lokal, torde omkring hälften eller 300 kronor böra beräknas såsom årligt bidrag för hvarje i skolan intaget barn, och skulle af skäl, som ofvan anförts, lands- ting eller i landsting icke deltagande stad i första hand ansvara för denna afgifts er- läggande.

2.

Blindinstitut.

Då blindinstitutets bestämmelse är att bygga på den grund, som lagts inom blindskolan, har det i första rummet att mottaga och vidare utbilda de barn, hvilka efter fullbordad kurs utgå ur dessa skolor. Men utom denna sin hufvuduppgift har blindinstitutet ännu en annan, nämligen att till fortsatt undervisning mottaga dem, som blifvit blinda vid 10—14 års ålder och hvilka kunna antagas i allmänhet hafva före blindhetens inträdande erhållit någon, ehuru icke fullständig, folkskolebildning. Blindinstitutet blir då den läroanstalt, der dessa få tillfälle att ytterligare utveckla de kunskaper, de inhemtat i folkskolan.

Då de blinda barnen, såsom förut föreslagits, skola intagas i blindskolan vid 7 års ålder, och lärotiden i denna är 4 år, så följer häraf, att åldern för intagning i institutet enligt regeln komme att blifva 11 år, och då på grund af de skäl, som i det föregående anförts, utskrifning från institutet ej synes böra ega rum förr än vid lär- jungens 17:de eller 18:de år, så återstår för genomgåendet af institutets lärokurs en tid af 6 till 7 år, hvilken tid ock enligt hittills vunnen erfarenhet torde vara tillräck- lig för inhemtande af den intellektuella och praktiska undervisning, som institutet bör meddela. Utgångstiden kan i anseende till olika fattningsgäfvor, mer eller mindre tidig utveckling m. fl. förhållanden icke vara fullt bestämd.

Om man med antagande af en 7-årig undervisningstid undersöker, såsom i fråga om blindskolan skett, de vid detta betänkande bifogade tabeller, finner man, att vid slutet af år 1877 funnos inom åldern 11—18 år i hela riket 191 blinda, oberäknadt sådana, som äro idioter och döfstumma. Denna siffra skulle således utvisa det antal lärjungar, som på en gång borde inrymmas i blindinstitut. Men af samma skäl, som i fråga om antalet lärjungar i blindskolan anförts, torde det sålunda funna talet böra anses något understiga det verkliga.

Med afseende så väl på de egendomliga svårigheter, undervisningen af blinda medför, som ock på den omständigheten, att lärjungarna skola bo och få sitt underhåll inom anstalten, synes lärjungeantalet i en högre undervisningsanstalt icke böra öfverstiga ett hundra, så vida icke anstaltens verksamhet skall lida för stort afbräck. Här af framgår, att två blindinstitut blifva, när organisationen är fullt genomförd, för vårt lands behof erforderliga.

Om det, såsom Komiterade förut antydt, måste i afseende på blindskolorna anses önskvärdt, att de förläggas till städer, så gäller detta i ännu högre grad om blindinstitutet. Erfarenheten har nämligen visat, af huru stor vikt det är, att blinda, särskildt sådana, som hunnit öfver den späda barnaåldern, icke alltför mycket afskiljas från andra, utan vänjas vid det umgänge med seende menniskor, som ändock förr eller senare blir nödvändigt och för öfrigt mäktigt befrämjar de ungas allsidiga utveckling. Den närhet till kyrkan, hvilken man i en stad kan påräkna, gör det möjligt för de blinda barnen att deltaga i den offentliga gudstjensten och sålunda känna sig införlifvade med församlingen samt, då de hunnit konfirmationsåldern, gemensamt med den öfriga ungdomen beredas till sin första nattvardsgång. Det förtjenar vidare erinras, att en stad naturligen erbjuder lättare tillgång till behöflig arbetsmateriel och rikare tillfällen att afyttra de arbetsprodukter, som inom institutet frambringas; hvarjemte nödig läkaretillsyn der är lättare att tillgå.

I fråga åter om valet af de städer, i hvilka instituten skulle upprättas, tillåta sig Komiterade endast anföra, att det ena lämpligen borde förläggas till hufvudstaden, och det andra till någon stad i de sydliga delarne af landet.

För hvarje blindinstitut bör finnas en styrelse, om hvars sammansättning och verksamhet lämpligen synas böra gälla samma hufvudgrunder, som ofvan föreslagits i fråga om blindskolornas styrelser, endast med den skilnad, att i anseende till blindinstitutens större omfattning och vidlyftigare ekonomiska förvaltning det torde böra medgifvas deras styrelser att anlita särskildt aflönadt biträde för bestridande af Kamrerare- och Sekreteraregöromålen.

Den närmaste tillsynen öfver och ledningen af institutet skulle utöfvas af en utaf Eders Kongl. Maj:t förordnad Direktor, som hos styrelsen bör föredraga alla institutet vidkommande frågor och deltaga i styrelsens öfverläggningar, men ej i dess beslut.

Beträffande den årliga undervisningstiden vid blindinstitutet torde Komiterade få åberopa hvad ofvan blifvit anfördt, då fråga var om blindskolorna.

Enahanda bestämmelser, som ofvan föreslagits rörande läkarebesigtning af barnen i blindskola, torde likaledes böra gälla i fråga om blindinstitut.

Undervisningsämnenä vid institutet synas företrädesvis böra vara kristendom, modersmålet, räkning och geometri, geografi och historia, naturkunnighet, välskrifning, vidare handverk och handarbete, gymnastik och musik.

I fråga om de särskilda handverk och handarbeten, hvilka bäst lämpa sig för blinda, tillåta sig Komiterade hänvisa till hvad derom yttrats i inledningen till detta betänkande.

Lärotimmarnes fördelning mellan dessa särskilda undervisningsämnen äfvensom deras antal inom institutets olika afdelningar torde böra genom särskild undervisningsplan bestämmas.

Komiterade hafva föreställt sig, att lärjungarne vid blindinstitutet efter olika ålder och utveckling borde fördelas på sex klasser eller afdelningar. Af dessa skulle de fyra första vara egentliga skolklasser, i hvilka den intellektuella och praktiska undervisningen ginge så att säga i jembredd med hvarandra, under det att de två sista skulle utgöra fortsättningsklasser, der den intellektuella undervisningen trädde mera i bakgrunden, och största delen af lärotimmarna ansloges åt den praktiska.

För ett fullständigt genomgående af institutets alla afdelningar skulle erfordras i medeltal sju år, deraf fyra år fölle på de egentliga skolklasserna och tre på fortsättningsklasserna. Från denna allmänna regel torde dock styrelsen böra ega att med afseende på lärjungarnes olika begåfning eller arten af det särskilda handverk, hvaråt de egnat sig, bevilja undantag inom de gränser, utrymme och lärarekrafter medgifva.

För bestridande af den intellektuella eller ämnesundervisningen vid institutet erfordras utom Direktor fyra ämneslärare. Då Komiterade föreslagit bildande af sex klasser eller afdelningar inom institutet, kunde det synas, som om detta antal ämneslärare vore otillräckligt. Men detta lär dock ej vara att befara, om, såsom i det föregående antyds, i de två högsta afdelningarna de praktiska öfningarna göras till hufvudsak.

Då *en* lärare svårligen torde kunna med framgång samtidigt undervisa mera än vid pass femton blinda i handaslöjder, synes det blifva nödigt att vid institutet anställa minst sex arbetslärare och lärarinnor.

För undervisning i gymnastik erfordras en gymnastiklärare, hvarjemte en eller flere lärarekrafter torde blifva nödvändiga för bibringande af undervisning i musik.

Då det måste vara af vikt, att den, som skall leda en undervisningsanstalt af det omfång och den betydighet som ett blindinstitut, besitter en högre grad af humanistisk bildning äfvensom vidsträckt erfarenhet, hafva Komiterade föreställt sig, att aflagd filosofie kandidatexamen eller deremot svarande lärdomsprof och ådagalagd lärareskicklighet samt för öfrigt sådana egenskaper, som för institutets ledning äro nödiga, borde uppställas såsom vilkor för utnämning till Direktor. För att kunna an-

tagas till ämneslärare synes böra erfordras att vara väl vitsordad för studier, idkade vid universitet, och att hafva antingen med godt vitsord genomgått den praktiska öfningskursen vid ett folkskolelärareseminarium eller på annat sätt ådagalagt lärareskicklighet samt derjemte visat särskild lämplighet för blindlärarekallet. Ämneslärarne torde böra tillsättas af styrelsen, hvarvid det med afseende på de särskilda svårigheter, som förekomma vid denna undervisning, må stå styrelsen öppet att på längre eller kortare tid förordna en lärare, innan han antages. Styrelsen skulle jemväl ega att till arbetslärare och lärarinnor samt öfningslärare antaga personer, hvilka visa sig ega erforderliga insigter och duglighet.

För den lärarepersonal, som, enligt hvad nu anförts, skulle komma att anställas vid blindinstitutet, anse sig Komiterade böra föreslå följande löneförmåner, nämligen: för Direktor årlig lön 5,000 kronor, för ämneslärare årlig lön 1,500 kr. med tillägg för såväl den förre som de senare af 500 kr. efter 5 års och ytterligare 500 kr. efter 10 års väl vitsordad tjänstgöring, för arbetslärare och lärarinna årlig lön öfver hufvud 1,200 kr. med tillökning efter 5 års väl vitsordad tjänstgöring af 300 kr. och efter 10 års dylik tjänstgöring ytterligare 300 kr. samt för gymnastiklärare årlig lön 1,200 kr. med tillägg af 300 kr. efter 5 och ytterligare 300 kr. efter 10 års väl vitsordad tjänstgöring. För bestridande af undervisning i musik synes ett årligt anslag af 1,200 kr. vara erforderligt.

Den för institutets Direktor föreslagna aflöning torde svårigen kunna anses för hög, om man betänker, hvilken omfattande och mångartad verksamhet han har att utöfva, och de stora fordringar, den samma ställer på hans duglighet och arbetsförmåga. Direktor skall nämligen icke blott ordna och leda undervisningen, den intellektuella såväl som den praktiska, och sjelf verksamt deltaga åtminstone i den förra, utan honom åligger derjemte att handhafva en vidlyftig ekonomisk förvaltning. Dit hör, för att blott erinra om de mest i ögonen fallande bestyr, som medfölja denna befattning, att draga försorg om lärjungarnes beklädnad och föda äfvensom att anskaffa och vårda ej mindre den för ämnesundervisningen nödiga materielen än äfven redskap och råämnen för arbetsundervisningen, att tillhandahålla nödig arbetsmateriel jemväl åt dem, som utträdt ur blindinstitutet, att ombesörja tryckning af särskildt för blinda afsedda böcker, att tillse, det sådana göras tillgängliga äfven för de inom landets olika delar spridda blinda, att öfvervaka försäljningen af inom institutet förfärdigade arbeten samt att med omsorg följa lärjungarnes uppfostran, äfven på de tider, som ej äro anslagna åt den egentliga undervisningen. Ej heller mot de för ämneslärarne föreslagna aflöningar synes någon anmärkning med fog kunna göras, då dessa lärares befattningar är af beskaffenhet att jemväl under tider, då undervisning icke meddelas, taga deras tid och krafter i anspråk.

Att aflöningen för arbetslärarne och lärarinnorna vid blindinstitutet föreslagits att utgå med öfver hufvud något högre belopp än för motsvarande lärarepersonal vid det föreslagna döfstummeinstitutet har sin naturliga förklaringsgrund deri, att arbetsundervisningen måste intaga ett mera framstående rum vid blindinstitutet, der också

lika stor del af lärotiden anses böra egnas åt denna undervisning som åt ämnesundervisningen. Men då vissa af de för undervisning vid blindinstitut passande handverk kräfvat en för läraren längre och kostsammare förberedelsetid än andra, till följd hvaraf det kan antagas, att undervisningen i de förra merendels kommer att ställa sig något dyrare, och det dessutom för lärjungarnes öfvande i *ett* handverk kan komma att behövas flere lärotimmar än för inhemtande af *ett annat*, hafva Komiterade trots det vara lämpligt, att aflöningen för lärarne och lärarinnorna i handslöjder icke ovilkorligen i staten upptages till ett för alla på förhand bestämdt, lika belopp, utan så, att någon jemkning efter sig företeende olika omständigheter må kunna ega rum. Dock lärers aflöningarnas medeltal svårigen kunna beräknas lägre, än Komiterade föreslagit, eller till 1,200 kronor för år.

I anseende till den trägna tjänstgöring, som vid ett blindinstitut alltid måste ega rum, vore det i hög grad önskligt, att bostad inom institutets lokal funnes att tillgå för hela lärarepersonalen. Skulle emellertid ett för detta ändamål tillräckligt utrymme ej kunna åstadkommas, torde dock under alla förhållanden bostad inom institutet böra beredas för Direktör, ämneslärare och lärarinnorna, hvilka alla hafva att utöfva oafbruten tillsyn öfver lärjungarne äfven under deras fritider.

I en tid, då gymnastikundervisningens välgörande inverkan på det uppväxande släktet vinner allt större erkännande, lär man allra minst kunna förbise dess stora betydelse särskildt för den blinda ungdomen. Då nämligen den blinde just genom saknaden af synförmågan är urständssatt att själf tillräckligt aktgifva på sina rörelser och sin kroppsställning, är han mera utsatt för att behäftas med lyten och missbildningar än seende människor, hvilka, om något anlag derför finnes, själfva kunna genom så att säga naturlig gymnastik motarbeta en sådan fallenhet. De blinda deremot äro i detta afseende likasom i så många andra så godt som uteslutande hänvisade till andras hjälp. Då följaktligen en ganska rundlig tid torde böra inrymmas åt de blindas undervisning i gymnastik, enligt Komiterades föreställning minst 12 timmar i veckan, lärers den föreslagna aflöningen af 1,200 kronor jemte ålderstillägg för gymnastikläraren ingalunda kunna anses vara för hög, helst afseende torde böra fästas icke blott vid det i ovanligt hög grad tålmodspröfvande och trägna arbete, som af honom fordras, utan ock på den särskilda kändedom, han måste ega om de blindas lyten, samt på den vana vid deras behandling, som merendels endast genom en längre tids erfarenhet förvärfvas.

Slutligen hafva Komiterade, hvilka anse, att tillfälle till undervisning i sång bör stå öppen för alla lärjungar, men deremot undervisning i instrumentalmusik endast för dem, som visa sig ega särskilda anlag i detta afseende, trots sig — enär svårighet stundom kan möta att finna en enda person, utrustad med nödig skicklighet att meddela undervisning så väl i sång som i behandling af de olika slag af instrument, som kunna lämpa sig för lärjungarnes skiljaktiga musikaliska anlag — böra föreslå ett visst belopp till bestridande af musikundervisningen i dess helhet, med rättighet för

institutets styrelse att efter ompröfning använda det samma på det för ändamålet lämpligaste sätt.

Att blindinstitutet böra, såsom med den nu befintliga likartade inrättningen för detta ändamål är fallet, blifva statsinstitutioner, lärar svårigen vara tvifvel underkastadt, då de icke äro afsedda att fylla enskilda kommuners eller vissa läns behof, utan skola mottaga lärjungar från hela riket. Här af följer dock icke, att omkostnaderna för blindinstitutet skulle drabba statsverket ensamt, något som här lika litet som i fråga om blindskolorna lärar böra ifrågasättas.

Enligt nedanstående förslagsvis uppgjorda stat, hvilken icke upptager ränta å anläggningskostnaderna för institutets lokal eller föreslagna löneförhöjningar, skulle med antagande, att 100 lärjungar funnes intagna i anstalten, kostnaden för hvarje lärjunge uppgå till vid pass 700 kronor. Komiterade anse sig böra föreslå, att omkring hälften af detta belopp eller 350 kronor måtte beräknas såsom årligt bidrag för hvarje i institutet intagen lärjunge, och skulle landsting eller i landsting icke deltagande stad ansvara för denna afgifts erläggande, med rättighet för dem att efter omständigheterna söka ersättning af föräldrar, målsmän eller fattigvårdsstyrelse.

Förslag till utgiftsstat för Blindinstitut.

Omkostnader för lokalens underhåll.....	Kr.	2,500: —
direktor	»	5,000: —
4 lärare å 1,500.....	»	6,000: —
6 arbetslärare och lärarinnor, lönen öfverhufvud beräknad till 1,200.....	»	7,200: —
en gymnastiklärare.....	»	1,200: —
musikundervisningen.....	»	1,200: —
för vård af bibliotek, tryckeri, undervisnings- och arbetsmateriel m. m.	»	500: —
läkare och sjukvård	»	1,500: —
för bestridande af räkenskapsföring och sekreteraregöromål	»	750: —
en vaktmästare	»	800: —
en portvakt, tillika försäljare af färdiga arbeten	»	800: —
vårdare och tjenstepersonal	»	2,500: —
undervisningsmateriel.....	»	1,200: —
tryckning af blindskrift.....	»	2,500: —
inventarier	»	1,200: —
kosthållet: 100 lärjungar i 330 dagar å 60 öre om dagen	»	19,800: —
vårdare och tjenare förslagsvis 9 i 365 dagar å 70 öre om dagen	»	2,299: 50
beklädnad åt 100 lärjungar å 50 kronor	»	5,000: —
tvätt och renhållning.....	»	2,000: —
ved och lyshållning.....	»	4,500: —
diverse utgifter.....	»	2,550: 50

Summa Kronor 71,000: —.

De fleste af de i staten upptagne utgiftsposter hafva antingen redan blifvit i det föregående behandlade eller äro af beskaffenhet att icke erfordra någon särskild belysning. Hvad angår kostnaderne för lokalen, torde det tillåtas Komiterade att åberopa hvad i anmärkningarna till blindskolornas stat blifvit anfördt. Då den detaljerade vården af biblioteket, tryckeriet samt undervisnings- och arbetsmaterielen inom en inrättning af detta slag och af så stor omfattning kräver en mängd tidsödande och invecklade bestyr, lär det därför uppförda anslag af 500 kronor ingalunda kunna anses för högt.

Vid det förhållande, att inom blindundervisningens olika grenar erfordras särskild, ofta ganska dyrbar materiel, såsom upphöjda kartor, särskildt för blinda afsedda räknetaflor, modeller af flere slag, skrivmaskiner m. m., och då denna materiel vid undervisningen för blinda spelar en hufvudsaklig rol, måste det anses af synnerlig vikt, att ett tillräckligt anslag finnes för dess anskaffande och underhåll, och torde det i den föreslagna staten uppförda beloppet få anses vara af behovet fullt påkalladt. En annan ej mindre viktig angelägenhet är att sörja för riklig tillgång på böcker, tryckta med upphöjd eller så kallad blindskrift, såväl för institutets eget som för de utom institutet varande blindas behof. Då detta slag af tryck, såsom bekant, faller sig betydligt dyrare än annat, skulle de för blinda afsedda böcker, om dem åsattes ett pris, hvarigenom tryckningskostnaderne fullt betäcktes, blifva så godt som oåtkomliga för mindre bemedlade personer. Då staten genom ett särskildt anslag sörjt därför, att folkskolorna må kunna erhålla böcker och undervisningsmateriel för nedsatt pris, torde än större skäl förefinnas för, att blindskrifters tryckning, på sätt äfven i andra länder sker, verkställes för det allmännas räkning, så att tryckalstren må kunna tillhandahållas de blinda för måttligt pris. De anstalter för tryckning, som sålunda erfordras, torde, i likhet med hvad vid det nuvarande Institutet för Blinda eger rum, böra förläggas till blindinstitutet; och lär anslaget härtill, med ledning af erfarenheten, icke kunna sättas lägre än till 2,500 kronor.

Slutligen bör erinras, att, om föreslagna löneförhöjningar beviljas lärarepersonalen, utgiftsstaten kommer att i förhållande derefter ökas.

Å andra sidan torde instituten kunna påräkna någon inkomst från de donationsfonder, som finnas för främjande af döfstumme- och blindundervisningen i riket. Beloppet af denna inkomst kan likväl för närvarande ej med säkerhet beräknas, då frågan om fondernas fördelning mellan döfstumme- och blindundervisningsanstalterna ännu äro beroende af Eders Kongl. Maj:ts nädiga pröfning.

3.

Handtverksskolor för blinda.

Enligt hvad förut är anfördt skulle sådana personer, hvilka först vid mognare ålder förlorat synförmågan, i särskildt inrättade arbetsskolor erhålla undervisning i

något nyttigt och lämpligt handverk och derigenom sättas i tillfälle att utöfva en gagnande verksamhet och undgå att falla sina närmaste eller kommunerna till last. Derjemte bör handverksskolan meddela undervisning i läsande och skrivande af »blindskrift», för att dymedelst sätta lärjungarne i tillfälle att, äfven efter synförmågans förlust, underhålla och förkofra det vetande, de redan inhemtat.

I saknad af fullständiga statistiska uppgifter rörande de blinda, hvilka uppnått den ålder, att de ej kunna med fördel intagas i blindinstitut, är det icke möjligt att bestämdt angifva, huru många handverksskolor kunna vara för vårt land erforderliga. Till en början torde det vara tillräckligt, att en dylik anstalt inrättas; sedan den kommit i gång, lär erfarneheten snart komma att visa, om och i hvad mån flere sådana äro af behovet påkallade.

Då blindhet vid äldre år ofta orsakas af något tillfälligt yttre våld, och den med bergsprängning och dylika arbeten sysslande befolkningen företrädesvis är utsatt för yttre skador å ögonen, hafva Komiterade förestält sig, att den första handverksskolan helst borde förläggas till någon stad inom de delar af landet, der bergsbruk i större omfattning idkas.

Handverksskolan synes i likhet med de öfriga blindundervisningsanstalterna böra stå under uppsigt och ledning af en af Eders Kongl. Maj:t tillsatt styrelse, hvilken skulle ega att antaga för undervisningen behöfliga lärare.

Så vidt man af hittills vunnen erfarenhet kan döma, äro korgmakeri, borstbinderi och åtskilliga flättningsarbeten de yrken, som företrädesvis lämpa sig för äldre blinda, och då *en* person sällan eller aldrig kan meddela undervisning i alla dessa yrken, torde vid handverksskolan behöfvas åtminstone två lärare — ett behof, som antagligen lärare komma att betingas jemväl af lärjungarnes antal. Af dessa lärare bör åtminstone en kunna meddela undervisning äfven i läsande och skrivande af blindskrift, och synes denna lärare tillika lämpligen böra vara skolans föreståndare.

Fullt skicklige lärare i handverksskola torde svårligen kunna erhållas för lägre årsaflöning än 1,200 kronor, hvarjemte dem borde beredas bostad inom skolans lokal och fri ved. I likhet med öfrige blindlärare synas äfven dessa efter vissa år böra komma i åtnjutande af löneförhöjning, hvilken Komiterade våga föreslå till 250 kronor efter 5 och ytterligare 250 kronor efter 10 års väl vitsordad tjenstgöring.

Skolans föreståndare torde såsom godtgörelse för de särskilda bestyr, honom i sådan egenskap skulle åligga, såsom ekonomisk förvaltning m. m., böra erhålla ett årligt arfvode af förslagsvis 300 kronor.

Då antalet af de blinda, som handverksskola bör mottaga, för närvarande ej kan med någon säkerhet beräknas, och då man här i landet ännu icke eger någon erfarenhetsgrund för bedömandet af den tidrymd, som i medeltal kan åtgå för inhemtande af den undervisning, skolan bör bibringa — något som i öfrigt måste vara olika allt efter de blindas olika begåfning och arten af de handverk, åt hvilka de egna sig — torde det tills vidare böra öfverlemnas åt skolans styrelse att pröfva, huru

många blinda må i anstalten intagas, och huru länge det må tillåtas de intagne att der qvarstanna.

De skäl, som hufvudsakligen föranledt Komiterade att föreslå, det blindskolornas och blindinstitutens lärjungar skulle inom anstalterna hafva bostad och underhåll, nämligen det nödvändiga afseendet på lärjungarnes ungdom och svårigheten för dem att i sin hjälplösa belägenhet finna nödig vård utom anstalten, föreligga icke, eller åtminstone icke i lika hög grad, då fråga är om handverksskolorna, som äro afsedda blott för äldre personer. Komiterade anse sig därför böra föreslå, att lärjungarne vid handverksskola må vara skyldige att sjelfva skaffa sig bostad utom skolan och sörja för sitt uppehälle, hvarvid de af föräldrar och målsmän eller af vederbörande fattigvårdssamhälle böra hafva att påräkna erforderligt understöd.

Hvad åter beträffar frågan om sättet för dessa skolors upprättande, torde man svårligen kunna lägga någon del af kostnaden på landstingen eller andra lokala myndigheter, då obligatorisk undervisning ej lämpligen kan stadgas för blinda, som utträdt ur blindskoleåldern, och då handverksskolorna endast kunna komma att utgöra ett ringa fåtal samt äro afsedda att mottaga lärjungar från hela riket. På grund häraf synes det vara ändamålsenligast, att staten öfvertager kostnaderne för lokals anskaffande och undervisningens bestridande vid dessa skolor. Skolans utgiftsstat skulle enligt uppgjord beräkning efter ofvan angifna grunder erhålla följande utseende.

Förslag till utgiftsstat för handverksskola för blinda.

Hyra för lokalen	Kr. 1,800: —
två arbetslärare à 1,200	» 2,400: —
föreståndarens arfvode	» 300: —
undervisnings- och arbetsmateriel	» 500: —
ved och lyshållning	» 900: —
en tjenare	» 600: —
diverse utgifter	» 500: —
	<hr/>
	Summa Kronor 7,000: —.

Då handverksskolan för sin verksamhet ej synes kräfva någon större eller på särskildt sätt inredd lokal, torde den, åtminstone till en början, utan olägenhet kunna inrymmas i en förhyrd lägenhet.

Någon fullt tillförlitlig grund för beräkning af hyreskostnaden har af lätt insedda skäl ej funnits att tillgå. Men betänker man, att för skolan erfordras åtminstone följande lägenheter: två större salar för arbetsundervisningen, en sal för undervisning i läsande och skrivande af blindskrift samt förvarande af därför erforderlig undervisningsmateriel, två samlingsrum för lärjungarne, bostäder åt lärarne, rum för

en tjenare samt nödiga materialrum och uthus, så lär det föreslagna hyresbeloppet 1,800 kronor icke kunna anses vara för högt.

Tydligt är, att utgiftsstaten, i händelse rätt till löneförhöjning beviljas lärarne, kommer att något ökas.

Af hvad Komiterade i föregående framställning underdånigst anført framgår, att för ett fullständigt ordnande af blindundervisningen i vårt land skulle erfordras, utom nödigt antal handverksskolor, tre blindskolor och två blindinstitut. För den närmaste framtiden torde likväl ett något mindre antal undervisningsanstalter kunna blifva tillräckligt. Förverkligandet af planen i dess helhet lärer ock till en början möta icke ringa hinder i den ännu rådande, inrotade missuppfattningen af de blindas förmåga af utveckling och den dermed förknippade obenägenheten hos den fattigare befolkningen mot blindundervisningen, i följd hvaraf det synes antagligt, att, innan någon tid förgått, antalet af dem, som söka inträde i blindundervisningsanstalterna, icke kan blifva så stort.

I betraktande häraf och på det att icke alltför dryga utgifter för staten på en gång må förorsakas, tillåta sig Komiterade hemställa, att till en början endast två blindskolor och ett blindinstitut jemte en handverksskola inrättas. Det mest tränande behovet blefve derigenom tillgodosedt, och tillfälle bereddes att vinna erfarenhet i fråga om frukterna af dessa undervisningsanstalters verksamhet samt bedöma, huruvida och i hvad mån nya dylika behöfva inrättas.

De årliga omkostnaderne för dessa anstalter skulle sålunda blifva:	
för 2 blindskolor.....	Kr. 35,000: —
för 1 blindinstitut.....	» 71,000: —
för 1 handverksskola.....	» 7,000: —

Summa Kronor 113,000: —.

Af denna summa skulle landstingen enligt Komiterades förslag erlægga för 60 i blindskolor intagne lärjungar à 300 kr.....	Kr. 18,000: —
för 100 lärjungar i institutet, à 350 kr.....	» 35,000: —

Summa Kronor 53,000: —.

Statens årliga utgifter skulle enligt denna beräkning komma att uppgå till 60,000 kronor. Det nuvarande Kongl. Institutet för Blinda uppbär ifrån och med nästa års början i direkt anslag af staten 21,000 kronor samt ytterligare 21,000 kronor af det årliga anslaget till Allmänna Institutet för Döfstumma och Blinda. Frånräknas dessa summor, eller sammanlagdt 42,000 kronor, så skulle för ofvannämnda anstalters upprättande erfordras af statsverket, oberäknad kostnaden för behöfliga lokaler och föreslagna löneförhöjningar, ytterligare 18,000 kronor årligen.

Från denna summa bör naturligtvis vidare afdragas räntan å det kapital, som, efter af Eders Kongl. Maj:t faststæld fördelning af de för döfstumme- och blindundervisningen tillgängliga fonder, kan komma att tillfalla särskildt undervisningen för blinda.

Om de föreslagna läroanstalterna skola rätt uppfylla sitt ändamål, erfordras framför allt nitiska och skickliga personer, som egna sig åt det ansvarsfulla kallet att handleda de blinda. För att dessa skola kunna vinna nödig utbildning, torde tillfälle dertill böra beredas vid ett blindinstitut, med hvilket en blindskola vore förenad. I afseende på de anordningar, som härför kunna komma att erfordras, anse sig Komiterade icke böra framlägga något förslag, enär sådant lämpligen torde böra åligga styrelsen för den läroanstalt, som för detta ändamål skulle komma att anlitas. Komiterade anse sig blott böra framhålla önskvärdheten deraf, att ett visst antal stipendier ansloges till uppmuntran åt dem, som vilja egna sig åt denna undervisningsgren.

De stora anspråk, som ställas på blindlärarens tålmod och ihärdighet under den snart sagdt oafåtliga verksamhet och tillsyn, han bör utöfva öfver lärjungarne, hafva till följd, att blindlärarekallet hastigare än månet annat förnöter krafterna hos den, som deråt egnar sig. Man kan därför svårligen vänta, att blindläraren skall med all den kraft och det intresse, hvaraf han är mäktig, offra sig för sin verksamhet, om man ej bereder honom utsigt att, då helsa och krafter en gång svika, med lugn kunna gå ålderdomen till mötes.

Med uttalande af denna öfvertygelse våga Komiterade framhålla vigten deraf, att pensionsrätt beredes den vid blindanstalterna anställda lärarepersonalen. En sådan åtgärd synes ock vara det enda verksamma medlet att förebygga en alltför hastig vexling af lärarepersonalen, en vexling, som, för all undervisning menlig, i ännu högre grad måste vara det, då fråga är om blinda, till hvilka läraren, om han skall kunna med framgång fylla sitt värf, alltid bör träda i ett närmare personligt förhållande.

Inom alla undervisningsområden har i en senare tid gagnet af en verksam inspektion allt mer blifvit erkänt. För öfvervakande af blindanstalternas verksamhet skulle ock enligt Komiterades förmenande en sådan tillsyn vara af stort gagn.

Synnerligen viktigt vore det, att inspektion jemväl egde rum i afseende på de blinda, som redan lemnat undervisningsanstalterna. Endast på detta sätt komme man i tillfälle att förvissa sig om, huruvida de blinda, sedan de lemnat läroanstalterna, fortfarande behöfva bispringas med råd eller dåd, och om den undervisning, de i läroanstalterna erhållit, varit rätt fruktbringande, så att man på denna erfarenhet kunde bilda sig ett säkert omdöme om blindundervisningen i dess helhet, och huruvida den varit egnad att fylla sitt ändamål.

Slutligen hafva Komiterade ej kunnat undgå att fästa uppmärksamhet vid de förhållanden, som äro synnerligen egnade att vålla synförmågans förlust, och att öfverväga tjenligaste sättet att i dessa förhållanden åstadkomma en ändring. Härvid hafva Komiterade framför allt riktat sin uppmärksamhet på den ögoninflammation (ophthalmia neonatorum), som ofta uppträder hos barnet kort efter födseln och som,

derest den ej genom ändamålsenlig behandling häfves, nästan alltid medför synförmågans förlust.

Komiterade hafva redan i det föregående anmärkt, att, enligt hvad blindstatistiken inom de land, der tillförlitliga uppgifter i detta hänseende samlats, gifver vid handen, omkring 30 procent af hela antalet i blindanstalter intagne lärjungar förlorat synförmågan till följd af nyssnämnda sjukdom, och enligt de uppgifter, som Dr Appia från Genève meddelat den sistlidna år i Berlin samlade blindlärarekongressen, skulle 25 procent af alla förekommande fall af blindhet hafva förorsakats af ofvan nämnda under de första lefnadsdagarne inträffande ögonsjukdom. Enligt hvad Komiterade redan i det föregående antydt, synes förhållandet i vårt land i det närmaste vara enahanda.

Läkarevetenskapen har emellertid ådagalagt, att denna sjukdom, hvars verknin- gar kunna blifva så sorgliga, i de allra flesta fall kan genom ändamålsenlig behandling häfvas, och att mången således har sin omgifnings okunnighet eller liknöjdhet att tillskrifva förlusten af sin synförmåga. Vål torde man kunna hoppas, att ett bättre förhållande skall inträffa, i den mån upplysningen stiger, och lättare tillgång till läkare äfven inom aflägsnare landsorter beredes. Men mycket torde redan nu kunna vinnas genom att bland allmänheten t. ex. medelst uppsatsers införande i almanackan eller på annat dylikt sätt sprida kännedom om sjukdomens beskaffenhet och symptomter samt meddela råd i afseende på de mått och steg, som böra vidtagas, innan läkarehjelp hinner anlända. Genom åtgärder i sådant syfte torde deras antal, som till följd af denna ögonsjukdom blifvit blinda, kunna i icke ringa mån minskas.

En af undertecknad, Sjöberg, afgifven reservation bifogas härmed i underdånighet.
Med djupaste vördnad, trohet och nit framhärda,

Stormäktigste, Allernådigste Konung!
Eders Kongl. Maj:ts

underdånigste, tropligtigste
tjenare och undersåtar

GUST. AF UGGLAS.

F. F. Carlson.
P. Kerfstedt.

Bengt Liljeblad.
Gustaf Sjöberg.

P. Kerfstedt.

Stockholm den 17 December 1880.

Bilagor.

Antalet blinda, hvilka icke tillika äro sinnesrubbede eller döf.

Födelseår.	Före 1848.	1848.	1849.	1850.	1851.	1852.	1853.	1854.	1855.	1856.	1857.	1858.	1859.	1860.
Stockholms stad	47	1	—	—	—	—	1	2	—	—	1	—	—	—
Stockholms län	75	—	—	1	—	2	1	—	1	—	—	—	—	—
Upsala »	76	1	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	1	2
Södermanlands »	82	—	2	—	2	2	—	—	—	—	1	1	4	—
Östergötlands »	156	1	—	3	1	2	2	1	4	3	—	1	4	1
Norrköpings stad	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Jönköpings län	129	1	1	—	1	2	3	2	3	2	3	—	2	2
Kronobergs »	113	—	4	1	3	—	1	2	1	1	1	—	5	3
Kalmar läns norra	52	1	2	—	1	1	2	1	1	—	—	—	—	—
Kalmar läns södra	93	1	3	2	1	—	—	1	1	1	—	2	2	1
Gotlands län	36	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	2	2	1
Blekinge »	92	2	—	3	2	1	1	—	1	—	1	1	—	2
Kristianstads »	116	—	2	1	—	5	2	—	2	2	2	1	3	2
Malmöhus »	128	3	—	2	2	—	4	6	4	1	3	1	1	2
Malmö stad	2	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—
Hallands län	66	2	—	1	2	1	2	1	2	—	1	1	1	—
Göteborgs och Bohus län	81	—	1	1	3	2	1	1	1	—	—	1	1	1
Göteborgs stad	5	—	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	1	—
Elfsborgs län	158	1	1	2	2	1	—	2	3	3	3	2	3	8
Skaraborgs »	145	—	1	2	1	1	3	—	3	4	1	4	2	3
Vermlands »	171	—	—	6	3	2	3	3	5	3	3	3	3	2
Örebro »	84	1	1	1	1	1	—	—	1	2	2	1	1	1
Vestmanlands »	77	3	2	1	1	2	1	—	—	1	—	1	1	2
Kopparbergs »	114	2	2	5	—	3	2	1	2	—	2	2	2	1
Gefleborgs »	116	—	—	1	2	1	1	1	2	1	—	3	1	1
Vesternorrlands »	137	1	—	—	1	2	—	1	1	—	1	—	—	1
Jemtlands »	96	1	2	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—
Vesterbottens »	85	1	1	—	1	1	2	1	1	—	1	—	1	—
Norrbotteus »	73	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Summa	2,607	24	27	33	31	32	35	28	41	26	28	27	41	37

stamma år 1877, fördelade efter landstingsområden och födelseår.

1861.	1862.	1863.	1864.	1865.	1866.	1867.	1868.	1869.	1870.	1871.	1872.	1873.	1874.	1875.	1876.	1877.	Summa.
—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	56
—	2	1	—	—	—	2	—	1	1	—	1	—	—	1	—	1	90
—	—	—	—	1	—	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	87
1	3	1	1	—	1	—	1	—	—	—	2	—	1	1	—	—	106
1	1	2	3	1	2	—	1	—	—	1	—	1	1	1	—	—	194
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
—	4	4	1	—	2	2	—	—	—	1	3	—	—	—	—	—	168
1	3	2	2	1	1	3	—	3	1	2	2	—	—	1	—	—	157
1	—	1	—	—	—	—	1	—	2	—	1	1	—	—	—	—	68
3	1	1	1	1	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	118
1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	1	—	50
1	—	1	2	—	1	—	2	3	2	1	—	2	2	—	1	1	125
—	—	1	1	—	2	—	2	—	1	—	1	—	1	—	2	1	150
2	—	1	2	—	1	1	2	1	2	—	1	1	—	1	—	—	172
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	6
—	1	—	1	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	86
—	2	3	1	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	104
—	2	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
2	3	2	—	1	1	—	1	—	—	—	2	1	—	—	—	1	203
1	1	1	1	2	—	2	1	—	1	1	1	—	—	2	—	—	184
2	1	3	—	2	2	2	—	4	—	—	—	—	—	—	—	1	224
2	1	1	1	4	4	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	113
2	—	—	1	1	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	98
1	1	2	2	1	2	1	1	—	—	—	—	—	—	1	1	—	151
1	—	1	—	3	—	2	—	—	1	1	—	—	—	2	—	—	141
—	1	1	—	1	—	4	1	1	1	—	1	2	1	—	—	—	159
—	—	1	1	—	—	2	1	—	1	—	3	1	—	—	—	—	111
—	1	—	2	1	1	—	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	103
—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	79
22	20	32	24	24	23	25	19	15	14	10	21	11	8	12	6	5	3,320

Antalet blinda år 1877, fördelade efter landstingsområden.

Landstingsområde.	Antal blinda.	Af förestående antal blinda voro						Försörja sig.
		sinnesslöa.	sinnesrubbade.	döfstumma.	okonfirmerade öfver 20 år.	intagna i blindanstalt.	intagna i folk-l. småskola.	
Stockholms stad	58	—	1	1	—	21	—	2
Stockholms län	90	1	—	—	—	6	—	—
Upsala "	89	2	1	1 ¹⁾	—	5	—	—
Södermanlands "	107	5	—	1	1	10	1	—
Östergötlands "	198	9	1	3	4	9	1	—
Norrköpings stad	4	—	—	—	—	1	—	—
Jönköpings län	171	1	1	2	—	9	2	4
Kronobergs "	160	5	1	2	1	5	—	4
Kalmar läns norra	72	3	3	1	—	—	2	2
Kalmar läns södra	120	5	1	1	1	6	—	—
Gotlands län	52	5	—	2 ²⁾	1	5	—	—
Blekinge "	128	5	1	2	3	2	1	—
Kristianstads "	156	5	1	5	1	5	2	2
Malmöhus "	172	7	—	—	—	5	3	1
Malmö stad	6	1	—	—	—	1	—	—
Hallands län	87	2	1	—	5	6	—	—
Göteborgs och Bohus län	105	3	—	1 ¹⁾	1	4	4	2
Göteborgs stad	13	—	—	—	—	—	—	—
Elfsborgs län	211	7	1	7 ³⁾	4	11	—	1
Skaraborgs "	186	3	2	—	1	16	2	3
Vermlands "	227	6	2	1	4	19	1	1
Örebro "	115	1	—	2	2	15	1	2
Vestmanlands "	104	3	5	1	1	5	1	—
Kopparbergs "	158	8	—	7	—	12	2	—
Gefleborgs "	145	3	2	2	—	5	—	—
Vesternorrlands "	160	4	—	1	2	5	—	—
Jemtlands "	112	1	1	—	1	—	—	—
Vesterbottens "	105	2	1	1	8	—	—	—
Norrbottens "	79	3	—	—	1	—	—	—
Summa i hela riket	3,390	100	26	44	42	188	23	24

1) Äfven sinnesslö.

2) 1 äfven sinnesslö.

3) 2 äfven sinnesslöa.

Antalet blinda år 1877, fördelade efter födelseår.

Födelseår.	Antal blinda.	Af förestående antal blinda voro				
		sinnesslöa.	sinnesrubbad.	döfstumma.	intagna i blindanstalt.	intagna i folk-l. småskola.
Före 1848	2,646	47	18	22 ¹⁾	71	—
1848	26	1	—	1	3	—
1849	27	2	—	—	5	—
1850	33	3	—	—	6	—
1851	33	3	—	2	8	—
1852	35	1	2	1	11	—
1853	35	1	—	—	6	—
1854	29	1	1	—	8	—
1855	45	3	—	1	7	—
1856	27	3	1	—	10	—
1857	30	1	1	1 ²⁾	6	—
1858	29	5	1	1	6	—
1859	45	7	1	3 ³⁾	10	—
1860	38	3	—	1	8	1
1861	23	1	—	1	4	2
1862	30	1	—	1	9	2
1863	33	2	—	1	5	3
1864	24	2	—	—	1	7
1865	26	2	1	1	2	3
1866	23	1	—	—	—	2
1867	25	—	—	—	2	1
1868	20	1	—	1 ²⁾	—	2
1869	16	1	—	1	—	—
1870	14	—	—	—	—	—
1871	11	1	—	1	—	—
1872	22	—	—	1	—	—
1873	12	3	—	1	—	—
1874	10	2	—	2	—	—
1875	12	1	—	—	—	—
1876	6	1	—	—	—	—
1877	5	—	—	—	—	—
Summa	3,390	100	26	44	188	23

¹⁾ 1 afven sinnesslö.²⁾ Afven sinnesslö.³⁾ 2 afven sinnesslöa.

Reservation.

Bland de frågor, i afseende på hvilka jag icke kunnat dela flertalets hemstäl-landen och förslag, är det endast en, som syns mig vara af den vigt, att jag icke bort underlåta att angående denna uttala min afvikande mening. Denna fråga gäller be- loppet af den aflöning, som föreslagits för de s. k. ämneslärarne vid blindinstitutet.

Att den bokliga undervisningen vid ett blindinstitut i första hand måste omfatta de lärokurser, som tillhöra den vanliga folkskolan, det ligger i sakens natur. Men lika uppenbart torde det vara, att för ett stort antal, kanske det större, af institutets lärjungar den bokliga undervisningen icke kan eller får inskränkas blott till detta mått. Redan den omständigheten, att de blinda måste qvarstanna i anstalten till sitt 17:de eller 18:de år, somliga ännu längre, hänvisar derpå, att den intellektuella under- visningen i institutets högre klasser torde komma att motsvara den *högre* folk- skolans eller, om man hellre så vill, folkhögskolans. Endast genom att utvidga sin undervisning till detta mått synes också institutet kunna rätt fylla sin stora uppgift. Ty om äfven denna anstalts hufvudsakliga sträfvan måste gå derpå ut att bibringa de blinda kunskap och skicklighet i ett för dem lämpadt handverk, så skulle dock det mål, som dermed afses, eller den blindes förmåga att såsom yrkesidkare sjelf bereda sig sin bergning, endast i ofullkomlig grad kunna vinnas, om man icke derjämte ville utrusta honom med en fond af kunskaper och allmän bildning, hvarigenom han kunde rätt göra sig till godo sin förvärfvade yrkesskicklighet. Den seende arbetaren eger framför den blinde i synförmågans besittning en ovärderlig förmån. Den förre kan gemenligen arbeta raskare, förfärdiga sina arbeten smakfullare samt lättare förvärfva sig de insigter, som till äfventyrs brista. Skall den blinde yrkesidkaren kunna någor- lunda bestå i den ojämna täflan, som möter honom i lifvet, så måste institutet ha låtit sig angeläget vara att icke blott fullständigt utbilda honom i hans blifvande yrke, utan äfven skänka honom ett mått af kunskaper, som höjer honom öfver hans seende yrkesbröder. Utvecklad intelligens och skärpt omdöme är den enda förmån, som sam- fundet kan bereda den blinde i ersättning för det viktiga sinne, som han saknar.

Det torde visserligen mindre ofta komma att inträffa, att blindinstitutet får mottaga lärjungar med alldeles öfvervägande och derjämte framstående intellektuel be-

gåfning. Men när det sker, så synes blindinstitutet icke kunna eller böra undandraga sig sin ädla uppgift att gifva äfven dem behöflig ledning för deras utveckling, stängda som de äro, just genom sin blindhet, från möjligheten att begagna undervisningen i statens allmänna läroverk.

Skall emellertid blindinstitutet kunna drifva sin undervisning utöfver den vanliga folkskolans mått, så måste det hafva tillgång till lärare med högre bildning än den, som genomgåendet af ett folkskoleseminarium gemenligen skänker. Komiterade hafva till fullo behjärtat detta kraf, då de föreslagit, att för kompetens till direktor skulle fordras bland annat aflagd filosofie kandidatexamen och för behörighet till ämneslärare att vara väl vitsordad för studier, idkade vid universitet.

Men för att åt en institution vinna och vid den samma behålla lärare af en bestämmd kvalifikation, är det, såsom känt, icke nog att endast uppställa vissa kompetensfordringar. Man måste också tillse, att de lönevilkor, som erbjudas, äro af beskaffenhet att verkligen locka dugliga personer med dylik kompetens till inträde på den afsedda banan. Hvad den för direktor föreslagna aflöningen angår, synes mot den samma i detta afseende ingen anmärkning kunna göras. Annorlunda ställer sig saken i afseende på hans biträden, de s. k. ämneslärarne. För dessa har nämligen föreslagits 1,500 kronor i årlig lön med *tvänne* ålderstillägg, hvarterda å 500 kronor. Afsigten är visserligen att söka bereda dessa lärare äfven bostad och ved vid institutet, men deras kontanta lön skulle i alla händelser icke komma att öfverstiga 2,500 kronor. Då nu en filosofie kandidat såsom adjunkt eller kollega vid de allmänna läroverken kan uppnå en lönegrad af 3,500 kronor och dertill (i Stockholm och Göteborg) erhåller ej obetydliga hushyresbidrag, och då äfven studerande, som icke hafva aflagt denna examen, om de visat framstående duglighet såsom lärare, kunna vinna inträde i de allmänna läroverken och komma i åtnjutande af förut nämnda löneförmåner, så måste blindinstitutet vid sitt val af ämneslärare se sig inskränkt till sådana, som antingen *icke* blifvit väl vitsordade för akademiska studier eller hvilka i följd af ringare insigter eller bristande lärarebegåfning icke hafva någon utsigt till fortkomst inom de allmänna läroverken. Med dylika biträden torde en direktor, hur duglig han eljes än må vara, icke kunna uppfylla blindinstitutets ändamål. Då man funnit nödigt — och efter mitt förmenande icke utan skäl — att för direktor föreslå en löneinkomst, utom bostad och ved, af fem till sex tusen kronor, så torde också hänsyn till billig proportion fordra, att de biträdande ämneslärarne erhålla en något högre aflöning än den, Komiterade föreslagit.

Vill man ej blott på papperet, utan i verkligheten bereda institutet tillgång till akademiskt bildade och för sitt kall duglige ämneslärare, så får, enligt min uppfattning, icke ringare lönevilkor erbjudas dem än de, som nu äro tillförsäkrade de allmänna läroverkens kolleger och adjunkter, eller en aflöning, stigande från 1,500 kronor till och med 3,500 kronor. Skulle det dock anses lämpligt, att lärare, i likhet med flere andra statens tjenare, för framtiden må komma i åtnjutande af endast *tvänne* ålders-

tillägg, och skulle denna grundsats nu till en början tillämpas på den abnormala skolans lärare, så måste i stället den ursprungliga lönen något höjas, nämligen från nu af Komiterade föreslagna 1,500 kronor till åtminstone 2,000 kronor. Med två ålderstillägg, hvardera å 500 kronor, skulle då en blindlärares högsta lön komma att uppgå till 3,000 kronor, ingalunda en hög summa, om meningen skall vara, att äfven sådana lärare någon gång må sättas i tillfälle att inträda i äktenskap och skola kunna bereda sin familj en anspråkslös bergning.

Gustaf Sjöberg.

